Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 63/1358 | Łódź, Wtorek 13 marca 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג כא אדר תרפ"ח | Nr. 63/1358

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71.

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

געוועהלט 7 יודישע סענאטארען.

וואַרשאַ, 12. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). לויט די אויסרעכנונגען שטעלען זיך פאר, די רעזולטאטען פון די סענאט-וואהלען אין דער גאנצער מלוכה אויף פאלגענדען אופן:

ליסטע נומער	מאנדאטען	מלוכה ליסטע	סך-הכל מאנדאטען
1 (רעגירונגס-בלאָק)	39	9	48
2 (פ. פ. ס.)	9	2	11
3 (וויזוואלעניע)	6	1	7
7 (נ. פ. ר.)	2	0	2
8 (סעלראב רעכטע)	1	0	1
10 (פויערים-פארטיי)	3	0	3
17 (גאליציאנער ציוניסטען)	1	0	1
18 (מינדערהייטס-בלאָק)	17	4	21
21 (נאצ. מלוכה-ארב.-בלאָק)	1	0	1
22 (אוקר. סאָצ. פארטיי)	1	0	1
24 (קאטוילישער בלאָק)	7	1	8
25 (כ. ד. און פיאסט)	5	1	6
37 (קארפאנטי)	1	0	1

פון די יודען וועלען אריין אין סענאט: פונ'ם 18-טען – אינזש. קערנער פון ווארשא; שלמה בודזינער פון ווארשאווער וואיעוואודזטווא; הרב רובינשטיין פון ביאליסטאק; דר. צ. שאבאד פון קיעלץ (אויפ'ן ערשטען ארט האט דארט פיגורירט הרב רובינשטיין, וועלכער איז געוועהלט געווארען אין ביאליסטאק). פון דער מלוכה-ליסטע איז אריין י. דאווידזאן. איין יודישער מאנדאט איז דערגרייכט געווארען אין לעמבערג און איין יודישער – פון דער ליסטע 1 אין לוצק, א געוויסער דאל, פארזיצער פון דארטיגען סוחרים-פעראיין.

פון דער מלוכה-ליסטע ביי פ. פ. ס. וועלען אריין: לימאנאווסקי, פאזנער, וועלכער שטעהט אויפ'ן צווייטען ארט, נאר אזוי ווי ער איז אדורך אין די קרייזען, וועט אריין אויף זיין ארט אנדזשעי סטרוג.

א בארג פערשאטעט א שטאט.

הונדערטער מענשליכע קרבנות.- די וויטערדיגע געפאהר נאך נישט פאריבער.

לאנדאן, 12 (אטע). פון ריא דע זשאנעירא טיילט מען מיט וועגען א געוואלדיגע קאטאסטראפע אין סאנטא. די שטאט איז פון דריי זייטען ארומגערינגעלט פון א בארג, וועלכע איז אראפגעפאלען אויף דער שטאט. די פאליציי האט פעראָרדענט דער בעפעלקערונג צו פערלאזען די וואוינונגען, ווייל מ'זעהט פאראויס, אז ס'זאלען ווידער אראפפאלען ערד און שטיינער, און ווירקליך א נייער טייל פונ'ם בארג האט זיך אראפגערוקט, נאר דאס מאל שוין פון אנ'אנדער זייט.

די פאלגען פון דעם ערשטען אראפרוקען זיך פונ'ם בארג זענען געוואלדיגע. 150 קערפערט זענען שוין געפונען געווארען און דער גורל פון נאך א 150 פערזאן איז אומבעוואוסט. ס'וועט וואהרשיינליך נישט געלונגען זיי אפצוראטעווען, ווייל דאס אויפגראבען די פערשאטעטע שטאט-טייל וועט מוזען דויערען לאנג.

די שפיטאלען אין סאנטא ראסא און מיזערי קארדיא זענען פערניכטעט. דער פענסיאנאט ביי סאנטא ראסא איז פערשאטען געווארען. די רעטונגס-ארבייטען ווערען נעפיהרט ביים אנטייל פון 2000 סאלדאטען, פאליציאנטען און פרייוויליגע. דער בארג האט זיך אראפגערוקט וואהרשיינליך צוליב די פיל רעגענס.

ריא-דע-זשאנעירא 12 (א.וו.)

די קאטאסטראפע ביי סאנטא ראסא האט אנגענומען א געוואלדיגען אומפאנג. די ערד האט גענצליך פערשאטען די העכערע ראיאנען פון שטאט און האט גענצליך פערניכטעט די דארטיגע געביידעס. צוליב דער דראהונג פון וויטערע אראפרוקונגען פונ'ם בארג איז די רעטונגס-אקציע געוואלדיג בעשווערט. 250 קערפערס זענען אויסגעגראבען. די צאהל קרבנות איז פילפאך גרעסער. די שפיטאלען זענען איבערפולט מיט פערוואונדעטע.

100 מיליאניגע הלואה פאר די באהנען.

וואַרשא 12 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) נאכדעם ווי ס'וועט אנגענומען ווערען די קאמערציאליזאציע פון די באהנען, וועט דאס באהן-מיניסטעריום אנהויבען די אונטערהאנדלונגען וועגען א הלואה פאר די באהנען אויף 100 מיליאן דאלאר.

פויליש-דייטש סאוויעטישע קאנפערענץ אין מאסקווע.

מאסקווע, 12 (א.וו.) דינסטאג הויבען זיך אן אין מאסקווע די פויליש-דייטש-סאוויעטישע באהן-קאנפערענץ, וואס דארף שאפען די דירעקטע קאמוניקאציע צווישען די דריי מלוכות.

—o—

לופט-קאמוניקאציע לאנדאן אינדיען דורך חיפה.

ירושלים, 12 (יט"א, טעלעגראפיש). דאס ענגלישע לופט-קאמוניקאציע-מיניסטעריום האט בעשלאסען איינצוארדנען א לופט-קאמוניקאציע צווישען לאנדאן און אינדיען דורך אטען און סטאציע. די ארץ-ישראל-רעגירונג איז דעריבער אנגעפרעגט געווארען, אויב ס'איז מעגליך אין חיפה צו בויען א לופט-פליה-

די וואהאביטען וועלען זיך אין עבר הירדן נישט אריינרייסען

לאנדאן, 12 (אטע) פון סיריען ווערט מיטגעטיילט, אז 18.000 וואהאביטען האבען זיך געשטעלט אין איבן סאוד'ס רשות. דער עמיר פון עבר הירדן אבדולא האט זיך געווענדעט נאך הילף צום פיהרער פונ'ם ענגלישען מיליטער אין פאלעסטינא.

„טיימס" טיילט מיט פון בתרא אז עמיר סאוד וועט נישט איבערנעהמען די אנפיהרונג מיט די אראבישע שבטים ער וועט נאר נישט שטערען זייערע מיליטערישע ארויסטריטען.

לאנדאן 12, (י.ט.א. טעלעגראפיש) אין ענגלישען פארלאמענט האט דעפוטאט קענוואָרטי אנגעפרעגט דעם קאלאניען-מיניסטער וועגען די זיכערהייטס-מיטלען וואס זענען אנגענומען געווארען, אז די וואהאביטען זאלען זיך נישט אריינרייסען אין עבר-הירדן. דער מיניסטער האט געענטפערט, אז זייט דעם 19 פעברואר איז קיין שום אנגריף מצד די וואהאביטען נישט פארגעקומען אויף דער טעריטאריע פון דער ענגלישער מאנדאטען-מאכט.

ירושלים 12 (יטא טעלעגראפיש) די ארץ-ישראל רעגירונג האט פערעפענטליכט א קאמוניקאט, אז זי האט נישט בעקומען קיין שום בעשטעטיגונג אז איבן-סאוד זאל האבען ערקלעהרט א קאמף געגען די אראבישע שבטים וואס וואוינען אויף דער טעריטאריע פון ענגלישען מאנדאט.

קאמף געגען בעגרעניצען די קאמפעטענץ פון די יודישע קהלות אין רומעניען.

בוקארעשט, 12 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דא איז פארגעקומען א פערטרויליכע זיצונג פון די יודישע פארלאמענטאריער וועגען אנהויבען א קאמף געגען נייעם קולטוס-געזעץ, וועלכעס בעגרעניצט די סאציאל-נאציאנאלע טעטיגקייט פון די יודישע קהלות אין רומעניען.

Łódzkie Towarzystwo Elektryczne, SPÓŁKA AKCYJNA,

zawiadamia pp. odbiorców prądu, że, stosownie do §§ 75. 80, 61, 82, i 96 uprawnienia rządowego No. 12, ceny prądu, obowiązujące pp. odbiorców za miesiąc **luty 1928 roku,** obliczone na dzień 7 marca roku bieżącego, wynoszą za jedną kilowatogodzinę :

dla światła 94,92 gr.
dla siły 35,12 „

z opustami, przewidzianemi w uprawnieniu rządowem.

W zależności od terminów zapłaty oraz na zasadzie poszczególnych umów udzielone będą opusty dodatkowe.

714

וויכטיג

פאר געוועלבער הורטאווניקעס און פראווינץ-סוחרים!

מצה-רייבעכץ פון די פרימסטע מעהלען

געבאקען אין לאדז ווי אויך. געמאהלען אונטער דער אויפזיכט פון היגען ראבינאט איז שוין צו בעקומען צו שפאט ביליגע פרייזען – ביי

פ. רובין

–(פריהער הענעכאוויטש)–

גלובנא 56 טעל. 57-35

כשר למהדרין מן המהדרין.

537

LEKARZ-DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכארניא 15, טעל. 31-08

היילט גאנץ פערנעכלעסיגטע ציינער און מויל-קראנקהייטען, ציהען און שמערצען. היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג. ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אן פון 9—12 פארמיטאג און פון 3—7 אין אווענט. צו ביליגע פרייזען.

צוריקגעקומען.

אכטונג, לאדז און פראווינץ!

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז צו די בעפארשטעהענדע יום-טובים האבען מיר פערגרעסערט אונזער לאגער מיט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע

דיוואנעס, טיש-דעקען,
כאדניקעס, בעט-דעקען,
גארדינען, קאנטאניערען,
שטארען, פארטיערען,
באנע-פאנס, מעבעל-איבערצוג

גאבעלינס, בראקאט א.ז.וו. אלעס צו די הורט! ביליגסטע פאבריקס-פרייזען. דעטייל!

רעעלע בעהאנדלונג גוטע בעדינגונגען

הויפט-פערקויף פון פינסטער'ס פלוש-דעקען.

F. Futerman

Piotrkowska 28. Tel. 29-21

לויה פון אסטראָווצער רבי'ן זצ"ל

(פון אונזער ספעציעלען שליח).

אין וואגאן

זונטאָג אינדערפריה איז שוין דער צוג וואָס גהעט איבער סקאַזשיסק קיין אָסטראָוויעץ פול מיט חסידים און אָנ-העגגער פון נפטר געוואָרענעם אָסטראָוו-צער רבי, ס'איז פשוט צו בעוואונדערן ווי שנעל די טרויעריגע בשורה האָט זיך צושפרייט איבער'ן גאַנצען לאַנד, ווען אויף יעדער סטאַציע קומען צו צעהנדליגער און אין מאַנכע שטעט הונדערטער אפילו חסידים, וועלכע ווי-לען בעוויזען בעציייטענס צו קומען צו דער לויה. די קאָנדוקטאָרען און באַהן-בעדינונג זענען ערנסט, זיי פּרובען אפילו נישט צו מאַכען קיין אָרדנונג, זיי ווייסען, אַז די אַלע הונדערטער יו-דען פאָהרען נישט לשם פערגעניגען, זיי איילען צו דער לויה פון אַ גרויסען יודען, זיי ווייסען שוין אויך וועגען אַלע מעלות פונ'ם נפטר, וועגען זיין עניוות, וועגען זיין אָפּזאָגען זיך פון ערדישען לעבען און וועגען זיין גרויס רחמנות צו יעדען בעולהטען.

זענען מיר אַלע וואָס פאָהרען איצט די מיוחסים און פיהלען זיך אין די וואַ-גאָנעס ווי ביי זיך אינדערהיים.

די קאָנדוקטאָרען טוען אָבער זייער אַרבייט און הינטער טאָמאַשאָוו קומט איינער פון זיי אַריין נאָכקאָנטראָלירען די בילעטען. ער שטופּט זיך קוים אַדורך אין דעם גרויסען געדראַנג און טרעפט טאַקע צוויי יודען אָהן בילע-טען. ווי ס'שטעלט זיך אַרויס זענען דאָס צוויי אָנגעזעהענע אָסטראָווצער חסידים פון טאָמאַשאָוו, גאַנץ פערמעג-ליכע מענשען, זיי האָבען דערהערט די בשורה וועגען דער פטירה פון רבי'ן 10 מינוט איידער דער צוג איז אָפּגעגאַנגען, און מיינענדיג, אַזוי ווי מיר אַלע איבעריגענס, אַז די לויה וועט פאָרקומען זונטאָג זענען תיכף אַוועק צו דער באַהן און קיינער פון זיי האָט נישט געהאַט קיין פרוטה אין טאַש. פערשטעהט זיך, אַז ס'האָבען זיך באַלד געפונען בעלנים וואָס האָבען די יודען געבאָרגט געלד און דער אינצי-דענט מיט די קאָנדוקטאָרען איז זעהר שנעל ליקווידירט געוואָרען.

אין וואַגאָן רעדט מען נישט וועגען עפּיס אַנדערש ווי וועגען דעם טרויע-ריגען געשעהעניש. מ'דערצעהלט פער-שידענע מעשיות און זכרונות וועגען דעם יחוס עצמו פון דעם נפטר.

אַזוי פאָהרען מיר לאַנגזאַם צו צו דער סטאַציע אָסטראָוויעץ.

אין אָסטראָוויעץ.

שוין אויף דער סטאַציע דערוויסען מיר זיך, אַז די לויה וועט וואַהרשיינ-ליך נישט פאָרקומען היינט. די סיבה איז די וואָס דעם נפטר'ס זוהן, דער זיכערער ממלא מקום, דער נאַשעלסקער רב ר' יחזקאל איז נאָך נישטאָ אין אָסטראָוויעץ, דער עולם איז שטאַרק בעאונרוהיגט. מ'ווייסט, אַז דער נאַשעל-סקער רב איז זונטאָג באַלד אינדערפריה אַרויסגעפאָהרען מיט אַנ'אויטאָ פון נאַ-שעלסק קיין אָסטראָוויעץ, האָט שוין לאַנג געדאַרפט זיין אויפ'ן אָרט און איז נאָך נישטאָ.

אין שטאָדט איז אַ קאָך. נישט קו-קענדיג אויף דער גרויסער קעלט איז אַלץ אויף דער גאַס. טויזענדער חסידים זענען שוין אָנגעקומען. רבנים און רביים פון צעהנדליגער שטעדט און שטעדטלעך צווישען אַנדערע: דער ראַד-זימינער רבי, דער קאָלצער רבי, דער לובלינער רבי, וואָרקער רב, וואָלבראָ-מער רב, פּאַביאַניצער רב, גריצער רב, לאָדזער מורה הוראה ר' ליבוש ראָזענ-בערג, פּיאָסעטשנער רב און זעהר פיל אַנדערע.

דערווייל איז דאָ זעהר אַ שווער פּראָבלעם צו לעזען: ס'איז שוין זיכער, אַז די לויה וועט היינט נישט פאָרקומען. די טויזענדער מענשען פון אַלע עקען פוילען וועלען מוזען בלייבען ביז אויף צומאָרגענס אין אָסטראָוויעץ און ס'איז ממש נישטאָ וואו דער עולם זאָל אי-בערנעכטיגען. דער אָנגעזעהענער בעל הבית ר' שמואל זיידמאַן לויפט אַרום, הייסט אויסלעדיגען פּריוואַטע שטובען, מ'שטעלט אַריין בענק, מ'גרייט אָן די שוהל, די שטיבלעך, דאָס בית-המדרש. אומעטום וועלען די לאָקאַלען זיין פּאַר די פרעמדע.

דער קהלה-ראַט האָט אָבגעהאַלטען אַ ספּעציעלע טרויער-זיצונג אויף וועלכער פּרעזעס היינע (דעם געזעער רבי'נ'ס אַ מחותן) האָט געגעבען אַ כאַראַקטעריס-טיק פון דעם נפטר, אָנווייזענדיג אויף זיינע וואונדערליכע מידות און איבער-מענשליכע מעלות טובות.

אויף דער זעלבער זיצונג איז בעש-לאָסען געוואָרען איינצולאַדען „אַלס ממלא מקומו אַלס אָסטראָווצער רב דעם נפטר'ס זוהן ר' יחזקאל, וואָס איז איצט רב אין נאַשעלסק.

איך בעגעגען מיך מיט לאָדזער חסי-דים. אַלע שטופּען זיך אינ'ם אָרימען צימער, וואו ס'ליגט דער נפטר. דאָס געדראַנג איז דאָרט ממש דערשטיקט צו ווערען. דאָך ווי ס'איז קומט מען אַריין, לאַנג קען מען אָבער דאָ נישט בלייבען און מ'ווערט גלייך אַרויסגעטראָגען דורך די נייע טויזענדער חסידים וואָס געהען פון איין זייט אַריין און פון דער צוויי-טער זייט טראָגט מען זיי אַרויס. דערנאָך, נישט האָבענדיג וואָס צו טון געהען מיר אין אכסניה (מיר זענען פון די גליקליכע) און מ'דערצעהלט פערשי-דענע זכרונות וועגען דעם נפטר, וועל-כער האָט צוליב זיין עהרליכקייט נישט געהאַט קיין שום געגנער. מ'דערצעהלט וועגען דעם, ווי דער רבי האָט זיך אינ-גאַנצען אָבגעזאָגט פון דער הנאה פון עולם הזה. מ'דערצעהלט וועגען זיין גרויס רחמנות צו בע'עולה'טע און ליידענדע.

דערצעהלט מיר אַ יוד פון לאָדז פאָל-גענדע געשיכטע: בעת דער נפטר איז אַמאָל געווען אין לאָדז איז דער לאָדזער אָנגעזעהענער בעל-הבית ר' חיים וואָלף קאַפּעלושניק געווען שטאַרק קראַנק. איינער פון די זיהן פון ה' קאַפּעלושניק איז אַוועק צום אָסטראָווצער רבי'ן. דער רבי האָט אויסגעהערט דעם חולה'ס זוהן און האָט געזאָגט:

מיט 6 חדשים צוריק האָט ר' חיים וואָלף שלעכט בעהאַנדעלט אַנ'אָרימאַן. מען מוז דעם אָרימאַן אויסזוכען און איהם מפייס זיין. ה' קאַפּעלושניק'ס זוהן האָט נישט געוואוסט וואָס צו זאָגען, איז אַוועק אַהיים און געפרעגט זיין פאָ-טער וואָס פאַר אַ אָרימאַן ער האָט שלעכט בעהאַנדעלט. נאָך לאַנגען נאָכ-טראַכטען האָט זיך ה' קאַפּעלושניק דער-מאָנט, אַז מיט עטליכע חדשים צוריק איז ביי איהם געווען אַנ'אָרימאַן פון שטיבעל און האָט דוקא געוואָלט האָבען דאָס היטעל, וואָס ה' קאַפּעלושניק האָט געטראָגען. ה' קאַפּעלושניק האָט די דאָזי-גע פאָדערונג אָפּגעזאָגט. מ'האָט אויפ-געזוכט דעם אָרימאַן און איהם געזאָגט, אַז מ'וועט איהם מפייס זיין. ער האָט אָבער דעמאָלט געשטעלט אַ פאָדערונג, אַז ער וויל האָבען דעם נייעסטען אַנצוג פון ה' קאַפּעלושניק. מ'איז אַוועק צום רבי'ן און דער רבי האָט געהייסען דעם אַנצוג דעם אָרימאַן געבען.

מיט דער דערמאָנטע געשיכטע וויל מיר מיין דערצעהלער כאַראַקטעריזירען די פּערזענליכקייט פון רבי'ן. דער רבי האָט זיך געוויס דערוואוסט, אַז ה' קאַ-פּעלושניק האָט אַמאָל אַנ'עולה געטון דעם אָרימאַן און האָט עס עטליכע חדשים געדענקט ביז ער האָט געקענט די עולה פעריכטען.

אַ עהנליכע געשיכטע דערצעהלט מיר אַנ'אַנדער לאָדזער. דער לאָדזער סוחר פּאַסטאַג איז אַמאָל שטאַרק קראַנק גע-וואָרען. מ'איז געלאָפען צום אָסטראָוו-צער רבי'ן, וועלכער האָט גלייך גע-שטעלט די פראַגע?

— ווער איז זשאַנדצע ביי פּאַסטאַג'ן אין הויז.

— אַ משפחה-מענש, אַ געוויסער ר.

— און האָט ער פּרנסה?

— יאָ, ער לעבט זעהר שעהן.

— און ווער איז פריהער געווען זשאַנדצע

— אַ געוויסער ג. אַ דייטשעל אַ גלוח.

— פאַרוואָס האָט מען איהם אָפּגע-זאָגט פון פּאָסטען?

— ווייל מ'האָט געמוזט אַריינגעהמען אונזערס אַ משפחה.

— נו, און דער געקינדיגטער האָט אויך פּרנסה, לעבט אויך זעהר שעהן?

— דאָס ווייסען מיר נישט.

— איך ווייס יאָ, אַז יענער יוד האָט נישט צו עסען מיט ווייב און קינדער, ס'וועט גאָרנישט העלפען, מ'מוז דעם געוועזענעם אָנגעשטעלטען מפייס זיין.

מ'איז אַוועק צום רבי'ן און עפּיס אַנ'אויסטערלישער צופאַל איז געשעהען. פאַר דער טיר פון חולה האָט מען געטראָפען דעם געוועזענעם זשאַנדצע, וועלכער האָט ערקלערט, אַז ער טראָגט אַ בייז האַרץ אויפ'ן חולה.

מ'האָט אָנגעהויבען אונטערצוהאַנד-לען מיט דעם זשאַנדצע, אַז ער זאָל נישט האָבען קיין פּרעטענזיעס און מ'האָט איהם אויסגעצאָהלט 800 זל. און אַזוי דערצעהלט מען אַלץ ווייטער מעשיות וועגען די באמת זעלטענע מעלות פונ'ם נפטר. דערווייל ווערט דער עולם אונרוהיג, דער נאַשעלסקער רב איז נאָך אַלץ נישטאָ.

אויפ'ן שאָסעע, וואָס פיהרט קיין ראַדאָם, איז אַרויסגעגאַנגען זעהר אַ גרויסע עדה יודען אַפּוואַרטען דעם גרויסען נפטר'ס זוהן. ער איז אָבער נישט אָנגעקומען, ס'האָבען זיך פער-שפּרייט קלאַנגען, אַז ער איז קראַנק געוואָרען.

ביי אַ גרויסער נערוועזיטעט פון גאַנצען עולם, וואָס איז שוין געוואָרען פון מינוט צו מינוט מעהר בעאונרוהיגט, האָט זיך ענדליך זונטאָג 11 ביינאַכט אויפ'ן ראַדאָמער שאָסעע בעוויזען אַנ'אויטאָמאָביל, פון וועלכען ס'איז אויסגעשטיגען דעם נפטרס זוהן אין דער בעגלייטונג פון נאָך איינינע רבנים. ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען איז די סבה פון נאַשעלסקער רב'ס פערשפּעטי-גונג געווען, ווי ס'איז שוין אויבען גע-וועזען דערמאָהנט, דאָס בלאָנדזשען פונ'ם שאָפער. דער אויטאָ האָט פון דערפריה אָן געבלאָנדזשעט איבער אַ גאַנצע רייה שאָסעען און שטעטלעך, דען ער האָט זיך אַרומגעזעהן, אַז ער פאָהרט אין אַ גאָר פערקעהרטער ריכטונג. ענדליך האָט ער גענומען דעם ריכטיגען וועג און האָט אָנגעהויבען שנעל צו פאָהרען אין דער ריכטונג קיין אָסטראָווצע. אָבער אַנ'ערך 17 קילאָמעטער פאַר אָס-טראָווצע האָט זיך געטראָפען אַ נייע אומ-גליק: דער אויטאָ איז מיט'ן גאַנצען אימפּעט אַריינגעלאָפען אין אַ טיפען זומפ און ס'האָט געדויערט איבער צוויי שעה ביז ס'איז איהם מיט פערשידענע תחבולות געלונגען פון דאָרט אַרויס-צושלעפּען.

דעם נפטר'ס זוהן האָט דער עולם אויף די הענד אַריינגעטראָגען אין צי-מער, וואו עס ליגט דער נפטר.

וועגען שלאָפען האָט קיינער אפילו נישט געטראַכט. נישט געווען וואו און אפילו ווען. דער עולם האָט געלערנט משניות ביז אין דער ווייטער נאַכט אַריין, און שוין 5 פאַרטאָג האָט מען אָנגעהויבען מאַכען הכנות צו דער לויה. די צענטראַל-פיגור איז דאָ דער פּרעזעס פון דער קהלה ה' היינע. ער ניט אַרויס די בעפעהלען און פעראָרדנונגען, און אַלץ געהט אין דער בעסטער אָרדנונג.

דער סטאַראָסטאַ האָט זיך געווענדעט צום קהלה-ראַט מיט אַ ביטע, מען זאָל איהם אָנווייזען, ווי גרויס עס דאַרף זיין די צאָהל פּאָליציי, וואָס איז נויטיג צו דערהאַלטען די אָרדנונג ביי דער לויה. אויב ס'איז נויטיג פיל פּאָליציי, וועט דער סטאַראָסטאַ זיי אַרויספאָדערן פון די אַרומיגע שטעט.

אַזוי ווי ס'הויבט אָן צו טאָגען איז דער גאַנצער עולם שוין אויף דער גאַס. דאָס געדראַנג פאַר דער שוהל איז אַזוי גרויס, אַז מ'האָט מורא פאַר אומגליקס-פאַלען. דער עולם שטופּט זיך אין שוהל אַריין, ווייל מ'ווייסט, אַז נאָך דער טהרה וועט מען דעם נפטר ברענגען אין שוהל אַריין, וואו ס'וועלען פאָרקו-מען די הספדים. נישט קוקענדיג, וואָס מאָנטאָג איז געווען דער טאָג פון יריד אין אָסטראָווצע, זענען דאָך אַלע גע-וועלבער, אַלע אַרבייט-וואַרשטאַטען גע-שלאָסען. די אַרומיגע פּויערים, וועלכע זענען געקומען צום יריד פיהלען זיך דאָ ווי איבריג און שלעפּען אָפּ מיט אויספּאַקען זייערע סחורות. זיי שטעהען אָן אַ זייט און לאָזען דעם גרויסען מאַרק-פּלאַץ פאַר די טויזענדער יודען, וואָס זענען געקומען אָפּגעבען דעם לעצטען כבוד זייער גרויסען רבי.

8 אַ זייגער אין דער פריה הויבט זיך אָן

די לויה.

מ'טראָגט דעם נפטר פון זיין וואוי-נונג אין שוהל אַריין. דאָס צעהנדליג טויזענד מענשען האַלט אַליין די אָרד-נונג און הגם דער סטאַראָסטאַ האָט גע-האַט אָנגעגרייט פיל פּאָליציי, האָט זי אָבער נישט געהאַט וואָס צו טון.

אין שוהל האָט מען דעם ארון אַוועק-געשטעלט אויפ'ן בעלעמער און ס'האָבען געהאַלטען גרויסע הספדים דעם נפטר'ס זוהן דער נאַשעלסקער רב ר' יחזקאל'ע און דער ראַדזימינער רבי. דאָס געוויין איז געווען עד לב השמים, עלטערע יו-דען און יונגעלייט, ווייבער הינטער די פענסטער אַלץ האָט געוויינט און גע-שלוכצט.

נאָך די הספדים האָט זיך אָנגעהויבען די לויה פון דער שוהל ביז'ן בית-החיים, דער וועג, וועלכען ס'האָט אַדורכגעמאַכט די צעהנטויזענט-קעפּיגע מאַסע נאָכ'ן ארון האָט געדויערט 4 שעה, טריט נאָך טריט איז דער עולם געגאַנגען אויף דער גרויסער פּראָסט און בעגלייט איי-נעם פון די גרעסטע רביים אין דער היינ-טיגער צייט.

די קרשים צו דער קבורה זענען גע-מאַכט געוואָרען פון דעם טיש אויף וועלכען דער רבי האָט כל ימיו געלערנט. נאָך דער קבורה האָט מען פאָרגעלייענט דאָס כתב-הרבנות, וועלכעס די קהלה האָט צוגעגרייט פאַר'ן נפטר'ס זוהן ר' יחזקאלע, נאַשעלסקער רב, דער עולם האָט דערויף געענטפערט מיט אַ הויכען „מזל-טוב, אָסטראָווצער רבי".

ס'איז אויך באַלד אַוועקגעשיקט גע-וואָרען אַ בריף אין בילדונגס-מיניסטער-יום, אין וועלכען עם ווערט געבעטען צו בעשטעטיגען דעם נאַשעלסקער רב אַלס רבי אין אָסטראָוויעץ.

אין אַ זעהר געדריקטער שטימונג איז דער עולם אַוועק פון בית-החיים און געפרובט נאָך אויף וויפיל עס איז מעג-ליך געווען מנחם-אבל צו זיין דעם נייעם רבי און זיך אָנגעהויבען פונאַנדער-צופאָהרען.

מאָרגען דינסטאָג קומט צו פאָהרען מנחם-אבל זיין דער גערער רבי און דער וואַרשטשער רבי, וועלכע האָבען צוליב פערשידענע סיבות נישט בעוויזען צו קומען צו דער לויה.

* * *

דער אָסטראָווצער רבי ר' מאיר יחיאל זצ"ל איז געבוירען געוואָרען אין שטעטעל סופּין, נעבען נער, אין יאָהר 1850 זיין פאָטער איז געווען אַ בעקער, וועל-כער האָט, זעכציג אין פוס-גרוב, נישט אַרויסגעלאָזט דאָס ספר פון האַנר.

נאָך אין דער יוגענד האָט דער יונ-גער מאיר'ל יחיאל גע'שמט אַלס עלוי

צו 18 יאָהר האָט ער חתונה-געהאַט מיט דער טאָכטער פון וואַרקער חשוב'ן גביר ר' אברהמ'לע ראָטער (פּראַגער); דער יונגערמאַן האָט גענעסען קעסט 12 יאָהר. באַלד נאָך דער חתונה האָט שוין דער יונגערמאַן יחיאל מאיר גע-האַט זיין אייגענע התנהגות: געלערנט יומם ולילה, געשלאָפען אין בית המד-רש אויף אַ האַרטער באַנק מיט אַ שטיין צוקאָפּענס; אויך אינדערהיים האָט ער זיך אַזוי געפיהרט. דערביי האָט ער בעשוואוירען זיין ווייב, אַז זי זאָל קיינעם נישט זאָגען וועגען דעם.

ר' יחיאל מאיר איז אָבער ראַך נת-גלה געוואָרען.

אַ וואַרקער יוד ביי וועמען עס איז קראַנק געוואָרען אַ קינד איז אַוועק ביי-נאַכט אין בית המדרש תהילים זאָגען האָט ער דאָרט געטראָפען ר' יחיאל מאיר'ן לערנען ביי אַ ליכטעל און האָט אויך צוגעזעהען ווי ער לעגט זיך אויף דער הילצער באַנק מיט אַ שטיין צו-קאָפּענס. דאָס זעלבע האָט דער יוד געזעהען איינינע מאָל, איז ער אַוועק אין שטעטעל און מגלה סוד געווען וועגען יונגנמאַן ר' מאיר יחיאל. האָט זיך אויפגעהויבען אַ קאָך אין שטעטעל אַרום דעם יונגנמאַן און מען האָט גע-נומען דערצעהלען פערשידענע חרושים פון איהם

אין מיטען האָט זיך געמאַכט אַז סקער-ניעוויץ האָט געדאַרפט אויפנעהמען אַ נייעם רב, און אַזוי ווי מען האָט שוין אין סקערניעוויץ אויך געהערט וועגען וואַרקער ר' מאיר יחיאל'ן, איז געבלי-בען נישט אַנדערש, נאָר ער מוז ווער-דען רב אין סקערניעוויץ. און סקערניע-וויץ האָט טאַקי אויסגעפיהרט. אלט זיי-ענדיג 22 יאָהר האָט ר' מאיר יחיאל איבערגענומען דאָס כסא הרבנות אין סקערניעוויץ.

* * *

אַלס רב פון סקערניעוויץ האָט ר' מאיר יחיאל אַליין דאָרט געפיהרט ישי-בה, זיך קונה שם געווען פאַר אַ גרויסען תלמיד חכם און בעקומען דעם נאָמען „סקערניעוויצער עלוי". שוין דעמאָלט האָט ער אָנגעהויבען פאַסטען תענתים; וואָס ווייטער האָט ער זיך מרחק געווען פון דעם גשמיות'דיגען לעבען און גע-פאַסט דורכאַנאַנד צו צוויי און דריי טעג. אַזוי האָט ער זיך נוהג געווען ביז'ן סוף פון זיין לעבען. אין די יונגערע יאָהרען האָט דער נפטר זצ"ל נישט גענעסען קיין פלייש און פיש, אַ חוץ שבת און יום טוב. אין די לעצטע יאָהרען האָט ער זיך אפילו פון דעם אָפּגעזאָגט.

אין סקערניעוויץ איז ביים רבי'ן ר' מאיר יחיאל זצ"ל דאָס ווייב אָפּגעשטאָר-בען.

צום צווייטען מאָל האָט ר' מאיר יחיאל חתונה געהאַט מיט דער טאָכטער פון ר' ברוך שירלאַווסקי פון פּיעטרקאָוו, אַ גערער חסיד. דאָס צווייטע ווייב האָט איהם געבוירען צוויי קינדער, אַ זוהן און אַ טאָכטער. אין יענער צייט האָט דער סקערניעוויצער רב ר' מאיר יחיאל גע-פיהרט כסדר אַ התנהגות פון אַ פּרוש.

ר' מאיר יחיאל איז געווען סקערניע-וויצער רב 9 יאָהר. דערנאָך האָט ער איבערגענומען דעם כסא-הרבנות אין אָסטראָווצע. מיט 3 יאָהר שפּעטער איז נסתלק געוואָרען דער גראָדזשיצקער רבי. דאָס רבי'סטוואָ אין גראָדזשיסק האָט דאַן איבערגענומען דעם נפטר'ס איינ-קעל. אַ האַלבער עולם פון גראָדזשיסק האָט נאָכ'ן רבי ר' מלכי'לס פּטירה אָנגע-הויבען צו פאָהרען צום יונגען ר' מאיר יחיאל, וועלכער איז געווען דעם גראָד-זשיסקער רבי'נס נאָהענטסטער מקורב. אַזוי אַרום איז דער אָסטראָווצער רב ר' מאיר יחיאל אויך געוואָרען אָסטראָווצער רבי און אַלס אַזעלכער אויסגעלעבט זיי-נע יאָהרען, נישט וועלענדיג נהנה זיין פון די תענוגי עולם הזה: געפאַסט תעניתים, עוסק געווען בתורה ובעבודה, געשלאָפען אויף דער ערד מיט אַ שטיין צוקאָפּענס, געפיהרט שאלות ותשובות מיט די גרעסטע גאונים פון דער גאַנ-צער וועלט. דער אָסטראָווצער רבי האָט אויך מחבר געווען פיל ספרים. בחיים האָט ער זיי נישט געוואָלט אָפּדרוקען אין ספר „אור תורה", האָבען דעם רבי'נס מקורבים אָפּגעדרוקט אָהן זיין ידיעה. דערנאָך האָט דער רבי בערפּוּך געהאַט שטאַרק עגמת נפש דעם אָס-טראָווצער רבי'ן האָט מען געהאַלטען פאַר'ן גרעסטען גאון אין פוילען און פאַר אַ סיפּוּניגען און הייליגען מענש.

לאָדז. 13 מערץ 1928

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 13 מערץ 1928

סענאַט-וואַהלען.

דער בעשטעטיגטער סך-הכל.

די וועהלער-פרעקווענץ ביי די וואַהלען צום סענאַט איז געווען אַ פערהעלטנישמעסיג קליינע. דורכשניטליך האָבען איבער'ן גאַנצען לאַנד אויסגענוצט סך-הכל 50 פּראָצענט פון די בערעכטיגטע זייער וואַהל-רעכט צום סענאַט. אין אַ געוויסער מאָס קען מען דאָס צושרייבען אַ ריין אויסערליכע סיבה: דעם טאָג האָבען איבער גאַנץ פּוילען געהערשט אומגינסטיגע וועטערען, וואָס האָבען גורם געווען דערצו, אַז פיל וועהלער זאָלען נישט געהען צו די וואַהל-אורנעס. וויכטיגער, פערשטעהט זיך, איז די אַפּאַטיע, וועלכע איז געקומען פאַר גרויסע מאַסען וועהלער אַלס נאַטירליכע רעאַקציע נאָך דער שפּאַנונג פון די סיים-וואַהלען. די הויפּט-ענערגיע סיי ביי די וועהלער, סיי ביי די קעמפענדע פּאַרטייען איז אויסגעשעפּט געוואָרען ביי די וואַהלען צום סיים, און די טרייב-קראַפט צו די צווייטע וואַהלען איז דעריבער געווען אַ בעדייטענד קלענערע. פיל וועהלער האָבען זיך אָפּגעהאַלטען פון שטימען צוליב דעם אויסגאַנג פון די ערשטע וואַהלען: נישט האָבענדיג קיין אויסזיכט פאַר'ן זיג פון דער ליסטע, מיט וועלכער זיי סימפּאַטיזירען און נישט קאָנענדיג אָדער נישט וועלענדיג זיך דעצידירען צו אונטערשטיצען אַנדערע ליסטעס, האָבען זיי פּשוט רעזיגנירט פון זייער וואַהל-רעכט.

אָבער די רעזולטאַטען, וועלכע די לעצטע וואַהלען האָבען געגעבען זענען דאָך זעהר כאַראַקטעריסטיש און סימפּטאָמאַטיש. לויט זיין מהות דאַרף דער סענאַט, די אויבערשטע פּאַלאַטע אין פּוילען זיין רעכטער, ווי די אונטערשטע פּאַלאַטע — דער סיים. שוין דאָס אַליין, וואָס צום סענאַט האָבען וואַהל-רעכט בירגער, עלטערע פאַר 30 יאָהר, האָט געדאַרפט, לויט דער אָנגענומענער פּאָליטישער פּסיכאָלאָגיע, געבען אַן'אויבערהאַנד אין סענאַט פון די רעכטערע עלעמענטען.

דאָס איז נישט געשעהען. דער אויסגאַנג פון די וואַהלען צום סענאַט פערוּנדיגט, אַזוי צו זאָגען, דעם רעזולטאַט צו די סיים-וואַהלען. אויב די וועהלער צו דער אויבערשטער פּאַלאַטע שפּילען געוועהנליך די ראָלע פון אַן'אַפּעלאַציאָנס-געריכט, וואָס קאַסירט אָדער ענדערט דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ, האָט דאָסמאָל די צווייטע אינסטאַנץ בעשטעטיגט דעם אורטייל, וועלכער איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען דורך דער בעפעלקערונג דעם 4-טען מערץ. די עקסטרעמע רעאַקציע אין פּוילען האָט צום צווייטען מאָל געליטען אַן'ענטשידענע מפּלה. דער רעגירונגס-בלאָק, וועלכער דריקט אויס דעם ליבעראַלען גייסט פון דער פּוילישער מלוכה-אידעי, האָט אָבגעהאַלטען פערהעלטנישמעסיג נאָך אַ גרעסערן נצחון ווי ביי די וואַהלען צום סיים. גאַנץ זענען אַרויס פון די לעצטע וואַהלען די סאָציאַליסטען און די ראַדיקאַלע פּויערים; די ענדעציע איז געשלאָגען געוואָרען פון דער זייט, פון וועלכער זי האָט געקאָנט האָפען אויף אונטערשטיצונג. דאָס בעווייזט, אַז די אידעאָלאָגיע פון דער עקסטרעמער רעאַקציע האָט נישט מעהר קיין אָנהאַנג אין דער געזעלשאַפט, און אַז דער אומשוואונג, וועלכער איז אין פּוילען דורכגעמאַכט געוואָרען פאַר די לעצטע צוויי יאָהר, האָט אַרומגענומען די ברייטסטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג.

בעשטעטיגט איז אויך נאָכאַמאָל געוואָרען די שטימונג און דער ווילען פון דער יודישער בעפעלקערונג. דער קאַמף אויף דער בירגערליכער יודישער גאַס איז געפיהרט געוואָרען צווישען דער רעליגיעזער אידעי, וועלכע האָט געמיינט, אַז זי קאָן נאָך פערבייטען די פערשידענסטע און אַלזייטיגע פאָדערונגען פונ'ם מאָדערנעם לעבען, און דער פּאָליטיש-נאַציאָנאַלער אידעי, וועלכע זאָגט זיך אָגב אויך נישט אָפּ פון דער רעליגיעזער.

דער אויסגאַנג פון די וואַהלען צום סענאַט האָט דאָס אַקצעפּטירט, אַז וואַהלען צום פּאַרלאַמענט זענען קודם-כל אַ פּאָליטישער אַקט, ביי וועלכען עס ענטשיידען פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע און נאַציאָנאַלע מאָמענטען. דער יודישער וועהלער האָט מיט זיין שטימען געזאָגט, אַז עס דאַרף פאָרקומען אַ ספּעציפיקאַציע, אַן'אָפּטיילונג פון די רעליגיעזע מאָמענטען און די פּאָליטישע, אַז דאָס פּראָגראַם פון יודישע פּאָסטולאַטען קאָן זיך נישט בעשרענקען אין די ענגע ראַהמען פון רעליגיעזער אויסלעבונג.

די דאָזיגע אָפּגרענצונג און צוגלייך די פערברייטערונג פון יודישען פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכען האָריזאָנט וועט מוזען געהן אויך ווייטער, אין דער ברייט און אין דער טיף. עס וועט מוזען קומען די פערשטענדניש, אַז אויך די ריין-יודישע רעכטליכע אינסטיטוציעס די יוד. עפּענטליכע קהלות מוזען אַרויס פון די מחיצות, וועלכע זענען זיי אָנגעצוואונגען געוואָרען, און מוזען בעקומען די קאָמפּעטענצען, וועלכע קאָנען זיי מאַכען פאַר דער ריכטיגער פאָרם פון דער יודישער זעלבסטפערוואַלטונג.

ל.

דער הייליגער קריג פון די אַראַבער געגען ענגלאַנד.

זייט מיטען יאַנואַר האָבען אין די אייראָפּעאישע צייטונגען אָנגעהויבען זיך באַווייזען ידיעות וועגען צוזאַמענשטויסען אויפ'ן דרום פון דער אונאָפּהענגיגער אַראַבּישער מלוכה איראַק (מעסאָפּאָטאַמיען), וואו זי גרענעצט מיט מיטעל-אַראַביען, וועלכע בילדעט אַ ווירקליך אונאָפּהענגיגע מלוכה — העדזשאַס.

די אינצידענטען פלעגען אַרויסגערופען ווערען דורך די וואַנדערנדע אַראַבּישע פעלקער, וואָס זענען פעראייניגט אין אַ מעכטיגען רעליגיעז-פּאָליטישען בונד וואַהאַביטען. איראַק איז אַן אונאָפּהענגיגע מלוכה, וועלכע געפינט זיך אונטער דער ענגלישער מאַנדאַטען-מאַכט און די וואַהאַביטען איז אויסגעקומען דערפאַר זיך צו בעקענען מיט'ן פייער פון די ענגלישע פּאַנצער-אויטאָמאָבילען און מיט די באָמבעס פון די ענגלישע לופט-שיפען. דאָס האָט אָבער אויף זיי ווי עס וועהט אויס, נישט געמאַכט קיין אויסערארדענטליכען איינדרוק און זיי זענען בעפאַלען די בריטישען פּראָטעקטאָראַט-מלוכה קאָוועיט אויפ'ן ברעג פון פּערסישען ים-אויסגוס, און דאַן האָבען זיך די צוזאַמענשטויסען אָנגעהויבען איבערצוחזרן אויפ'ן צווייטען עק אַראַביען, ביי די גרענעצען פון עבר-הירדן, וועלכע געפינט זיך אויך אונטער דער ענגלישער מאַנדאַטאַרען-מאַכט.

אין אָנהויב האָט עס געהייסען, אַז אין די צוזאַמענשטויסען זענען שולדיג די נישט געהאָרכזאַמע אונטערטאַנער פונ'ם העדזשאַס-קעניג איבּן-סאַאוד, וועלכע ער קען נישט בעהערשען; איצט האָט זיך מיט אַמאָל אַרויסגעשטעלט, אַז הינטער זייערע פּלייצעס שטעהט נישט קיין אַנדערער ווי דער קעניג גופא; ער האָט דערקלערט אַ הייליגען קריג די מאַכטהאַבער פון איראַק און עבר הירדן וועלכע ער בעטראַכט פאַר נישט קיין פרומע. די לאַגע איז געוואָרען ערנסט, און—הגם די ענגלענדער מאַכען אַן'אָנשטעל, אַז אין אַראַביען קומען פאָר נאָר „צוזאַמענשטויסען" אויף די גרענעצען, גרייטען זיי דאָך צום קאַמף זייערע גאַרניזאָנען.

איבּן סאַאוד האָט אין זיין רשות צוויי דריטעל פון גאַנץ אַראַביען. די וואַהאַביטען זענען איינענטליך אַ רעליגיעזע סעקטע, וואָס איז געגרינדעט געוואָרען סוף פון 18. יאָהרהונדערט דורך די מוזולמענער. די סעקטע מיטגלידער האַלטען זיך פאַר ברידער, קעמפען מיט יעדער אַרט שלעכטע זיטען, רויכערען נישט, געברויכען נישט קיין אַלקאָהאָל, קעמפען שאַרף געגען זנות, געגען קליידען זיך אין זייד און גאָלדענע ציהרונג. זיי אַנערקענען נישט קיין „הייליגע", וואָס דער גלויבען אין זיי איז לויט זייער אויפפאַסונג גליך מיט געצענדינערײַ א. אַ. וו. אין 1801 יאָהר זענען זיי איבערפאַלען די הייליגע שטאָט קערבאַל אין מעסאָפּאָטאַמיען, האָבען אויסגעשחט'ן 5000 מאַן און אויף 200 קעמלען אַוועק געפיהרט דעם רויב. אין צוויי יאָהר שפּעטער זענען זיי איבערפאַלען די בעריהמטע הייליגע ערטער פון מעקא און מעדינאַ און האָבען דאָרט נישט געשוינט אפילו דעם הייליגען „שוואַרצען שטיין".

צווישען די זעהר רעליגיעזע וואַהאַביטען עקזיסטירט די גאַנצע צייט אַן'אָנגעשטרענגטע בעציהונג מיט די אַראַבער פון מעסאָפּאָטאַמיען און די, וואָס וואוינען ביי די ברעגען פון פּערסישען ים-אויסגוס און פון ים-סוף. די דאָזיגע אַראַבער האָבען זיך שוין געפונען אונטער'ן איינפלוס פון דער אייראָפּעאישער קולטור און האָבען פון איהר גענאָסען נישט נאָר די פּאָזיטיווע מאָמענטען. ס'איז דערפאַר פערשטענדליך, אַז איבּן סאַאוד'ן איז לייכט אָנגעקומען אויסצונוצען די דאָזיגע שטימונג פאַר זיינע איצטיגע צוועקען.

בשעתו האָבען די וואַהאַביטען געשפּילט אַן'אָנגעזעהנע ראָל אין דער געשיכטע פון אַראַביען. שפּעטער האָבען די עגיפּטער און די טערקען פערטריבען זיי אין דער מדבר נעדזש, וואו זיי האָבען געהאַט פולע פרייהייט און זענען געווען אונאָפּהענגיג, הגם ביז צום וועלט-קריג האָבען זיי זיך גערעכענט אונטער טערקיש ממשלה. אַלס כאַראַקטעריסטיק צו זייער פּאָליטישער לאַגע קען דינען דאָס אַראַבּישע שפּריכוואָרט: „ווער עס טרעט איבער די גרעניץ פון נעזשד, דער קערט זיך נישט אום צוריק". אין 1901, האָט זיך בראש פון די וואַהאַביטען געשטעלט אַ יונגערמאַן פון 18 יאָהר, אַ פאַמיליען-מיטגליד פון דעם גרינדער פון דער וואַהאַביטען-דינאַסטיע, וועלכער איז אויסגעוואַקסען אין דער פרעמדע ביים שייך פון קאָוועט. מיט 15 אָנהענגער האָט ער דורכגעפיהרט אַן'איבערקערעניש אין ריאַד, די הויפּטשטאָט פון נעדזש ערמאָרדעט דעם עמיר שאַמאַר, וואָס האָט געשטאַמט פון אַן'אַנדער שבט און האָט געוועלטיגט איבער אַראַביען. דאָס איז געווען איבּן-סאַאוד. פון דעמאָלט אָן פערברייטערט ער די גרעניצען פון זיין מלוכה, פעראייניגט גאַנץ מיטעל-אַראַביען און אין 1915 י. נעהמט ער איין העדזשאַס, אַן'אַראַבּיש קעניגרייך, וואָס ליגט ביים ים און איז נאָכ'ן קריג געשאַפען געוואָרען דורך ענגלאַנד אַלס זעלבסטשטענדיגע מלוכה. ער פערנעהמט העדזשאַס, פערטרייבט פון דאָרט דעם קעניג הוסיין, וועלכער איז אויף זיין טראָן אַרויפגעזעצט געוואָרען דורך די ענגלענדער, און ערקלערט זיך אַלס קעניג פון העדזשאַס און נעזשד. דאָס אַלץ איז פאָרגעקומען ביי אַ שטילשווייגענדער איינשטימונג פון די ענגלענדער, וועלכע האָבען זיך ענטוישט אין הוסיינען. נישט לאַנג האָט געדויערט און נאָך אַן'אַראַבּישע מלוכה'לע אַסור (אויף דרום פון מעקקאַ אויפ'ן ברעג פון ים-סוף) איז אַרונטערגעפאַלען אונטער איבּן סאַאוד'ס מאַכט.

איצט געפינען זיך אויסער איבּן סאַאוד'ס מאַכט: 2 מלוכות אונטער בריטישען פּראָטעקטאָראַט (אַדען און קאָוועיט) און 3 אַראַבּישע מלוכות: תימן —אויף דרום, דאָס אַמאָליגע גליקליכע אַראַביען און אויף צפון — עבר הירדן און איראַק. מיט די אַלע מלוכות געפינט זיך איבּן סאַאוד אין אַ טויט פיינטשאַפט און יעדער, וואָס פאָלגט נאָך די געשעהענישען אויפ'ן נאָהענטען מזרח, פערשטעהט, אַז פריהער אָדער שפּעטער וועלען די וואַהאַביטען פאָרטזעצען זייער ערעבערונגען. מ'דאַרף דערביי נעמען אין בעטראַכט, אַז דער עמיר פון עבר הירדן אַבדולאַ און דער קעניג פון איראַק—פייזול זענען זיך פון געוועזענעם העדזשאַסער קעניג פייזול שונאים פון איבּן-סאַאוד.

איבערפאַלענדיג איצט דעם עבר הירדן און איראַק ריזיקירט איבּן סאַאוד מיט אַרויסצורופען אַן'ערנסטען קאָנפליקט מיט ענגלאַנד, מיט וועלכער ער האָט ביז נישט-לאַנג געלעבט בשלום, און אַ געוויסע צייט פון דאָרט בעקומען אפילו אַ סובסידיע. ער וואָלט אפשר געוואָלט אויסמיידען דעם קאָנפליקט, אָבער זיין מאַכט איבער די וואַנדערנדע שבטים פון זיין מלוכה איז נישט אַזוי גרויס. ביסלעכווייז צוקרינט ער זיך מיט די וואַנדערנדע, שטרעבענדיג צו שאַפען אַן'אָרגאַניזירטע מלוכה, און דאָס רופט אַרויס ביי זיי אַ שטאַרקע אונצופרידענהייט.

און כדי צו געבען אַן'אויסוועג דער דאָזיגער אונצופרידענהייט, מוז איבּן סאַאוד ערלויבען זיינע דרייסטע, אָבער אָרימע אונטערטאַנען, זיי זאָלען אַ ביסעל א ראַביר טון די רייכע געביטען פון איראַק און עבר הירדן. וועט די אונטערנעהמונג געלונגען, רעכענט איבּן סאַאוד צו בעקומען צוריק דעם געביט פון אַקאַבאַ, וועלכען ס'האָבען ביי איהם צוגענומען די ענגלענדער; וועט עס איהם נישט געלונגען, וועט ער זיך אָפּזאָגען פון די „רויבער-באַנדעס" און וועט זיך אויסליפערן אויפ'ן חסד פון די בעזיגער.

דער געביט אַקאַבאַ איז אָבער אַ וויכטיגע פּאָזיציע פאַר ענגלאַנד, וועלכע שאַפט פון איהם דעם נייעם יבשה-בריק צווישען פּאָרט אַקאַבאַ ביים ים-סוף מיט'ן עבר הירדן פון איין זייט, און מיט איראַק פון דער צווייטער זייט. דורכ'ן זעלבען בריק זאָל אויך דורכגעפיהרט ווערען די ניי-פּראָיעקטירטע אייזענבאַהן ליניע קיין עגיפּטען און אינדיען.

ס'איז דעריבער נישט קיין וואונדער וואָס טראָץ דעם אָנשטעל, וואָס ענגלאַנד מאַכט, איז זי ערנסט בעזאָרגט מיט דער ענטוויקלונג פון די געשעהענישען און בעטראַכט זיי פאַר גאַנץ וויכטיג.

ו. ט—ו.

ארץ-ישראל-קאַמפּאַניע אין ניו-יאָרק.

בעגריסונגס-בריף פון גובערנאַטאָר סמיט

ניו-יאָרק, (י.ט.א.) די ארץ-ישראל-קאַמפּאַניע אין ניו-יאָרק איז געעפענט געוואָרען, ווי מיר האָבען שוין טעלעגראַפיש מיטגעטיילט, מיט אַ רייה אימפּאָזאַנטע פייערונגען און פעראַנשטאַלטונגען. די פייערונגען זענען אויסגעפאַלען צום 30-יעהריגען יובילייי פון דער ציוניסטישער בעוועגונג. אין עפענונגס-טאָג זענען די גאַסען אין איסט-סייד געווען דעקאָרירט מיט יודישע און אַמעריקאַנישע פאָהנען. עס זענען אָרגאַניזירט געוואָרען גאַסען-צוגען מיט'ן אָנטייל פון די יודישע ספּאָרט-קלובען, סקויטען א. אַנד. עס איז געעפענט געוואָרען אַ ספּעציעלע אויסשטעלונג פון ארץ-ישראל פּראָדוקטען. אין 3 יודישע טעאַטערן זענען איינגעאָרדענט געוואָרען ספּעציעלע פייערליכע פאָרשטעלונגען. לכבוד די פייערונגען האָבען נישט נאָר יודישע, נאָר אויך די ענגלשע צייטונגען, ווי למשל דער נוי-יאָרקער „זשורנאַל" אַרויסגעגעבען ספּעציעלע צוגאָב-אויסגאַבען.

אויף אַ באַנקעט אין אסטאָר-האָטעל אונטערן פאָרזיץ פון דר. וויז איז געזאַמעלט געוואָרען 20,000 דאָלאַר. עס ווערען איינגעאָרדענט נאָך פיל מאַסען-פערזאַמלונגען.

דער ניו-יאָרקער גובערנאַטאָר אַלפרעד סמיט האָט צוגעשיקט דעם עהרען-פאָרזיצער פון דער ארץ-ישראל-קאַמפּאַניע נאַטאַן שטרויס אַ בריף, אין וועלכען ער בעגריסט אין האַרציגע ווערטער די יודען פון ניו-יאָרק צו זייער אונטערנעהמונג צו שאַפען אין משך פון 1928, 2 און אַ האַלב מיליאָן דאָלאַר פאַר ארץ-ישראל, און דריקט אויס זיין איבערצייגונג, אַז די אונטערנעהמונג וועט זיין ערפאָלגרייך.

געגען ווייטערדיגע רעפאָרמען פון דער יודישער אָרטאָגראַפיע

טרעט אַרויס דער מאָסקווער „עמעס".

מאָסקווא. (י.ט.אַ.) דער „עמעס" ווידמעט אַ לענגערען אַרטיקעל די פּראָבלעמען פון דער יודישער אָרטאָגראַפיע אין צוזאַמענהאַנג מיט די פּראָיעקטען פון נייע ווייטגעהענדע רעפאָרמען אויף דעם געביט. די צייטונג האַלט, אַז די פראַגע וועגען יודישער אָרטאָגראַפיע קאָן נישט איבערגעלאָזט ווערען דעם אויסשליסליכען איינזעהען פון יודישע פילאָלאָגען.

די רעפאָרם פון דער אָרטאָגראַפיע איז אַן'ערשטראַנגיגע קולטור-פראַגע און וועגען דעם דאַרפען בעשליסען נישט נאָר די שפּראַך-אויטאָריטעטען און ליטעראַטען נאָר אויך די לעהרער, די בילדונגס טוער און דער ברייטער לעזער-עולם. אייגענטליך וואָלט די ראַדיקאַלסטע ראַציאָנאַליזירונג פון דער יודישער אָרטאָגראַפיע בעשטאַנען אין דעם, שרייבט ווייטער דער „עמעס", אַז אַנשטאַט דעם העברעאישען זאָל איינגעפיהרט ווערען דער לאַטיינישער אַלף-בית. מען דאַרף זיך אָבער רעכענען דערמיט, אַז ביי די איצטיגע בעדינגונגען וואָלט אַזאַ רעפאָרם געבראַכט זעהר טרויעריגע רעזולטאַטען. מיר וואָלטען פערלוירען דאַן דעם איינפלוס אויפ'ן יודישען קולטור-לעבען און עס וואָלט זיך בעדייטענד פערקלענערט די צאָהל לעזער. דערצו וועלען אויך ברענגען די פערשידענע אָרטאָגראַפישע רעפאָרם-פּראָיעקטען, אויב זיי וועלען שאַפען נייע שוועריגקייטען פאַר'ן לעזער. מען דאַרף זיך דעריבער זעהר פאָרזיכטיג בעציהען צו פערשידענע רעפאָרם-פּראָיעקטען, זעצט פאָר דער „עמעס", אויב זיי בעשווערען דעם פּראָצעס צו פערברייטערן דעם לעזער-קרייז. די געפאַהר איז נאָך גרעסער צוליב דעם, וואָס די גרעסטע אָרטאָגראַפיע-רעפאָרם, וואָס איז דורכגעפיהרט געוואָרען אין סאָוויעט-רוסלאַנד — די פאָנעטישע אָרטאָגראַפיע פון די העברעאישע ווערטער, איז נאָך נישט ווי געהעריג רעגולירט און סטאַביליזירט.

מען מוז מאַכען אַ סוף מיט די ספּעראַטיסטישע עקספּערימענטען, וואָס ווערען געמאַכט אין פערשידענע יודישע צענטרען אין סאָוויעטען-פערבאַנד. די דאָזיגע לאָקאַלע רעפאָרמען בעשווערען די יודישע קולטור-טעטיגקייט, די אַרבייט אין די שולען, וואו די קינדער געפינען פערשידענע אָרטאָגראַפיעס, אין די לעהר-ביכער, וואָס ערשיינען אין מאָסקווע, קיעוו און כאַרקאָוו. די לעהרער-קאָנפערענץ האָט שוין זיינערצייט אָנגעוויזען, אַז אין אַלע צענטרען מוז דורכאויס דורכגעפיהרט ווערען אַן'איינהייטליכע אָרטאָגראַפיע.

Dr. Med. I. WEINBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02.

גענעראַליכע קראַנקהייטען, ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען אין קינסטליכע בערג-זון.

נעמט אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 47 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאָכם.

לאדז
13 מערץ 1928

דאָס לאָדזער לעבען

לאדז
13 מערץ 1928

13
דינסטאָג
כא
אדר תרפ"ח

י מערץ
זון-אויפגאַנג 6.04
זון-אונטערגאַנג 5.28
דענג פון טאָג 10.37

יאָהרצייט
פון ראַדאָשיצער רבי'ן.

– צוליב דער ערשטער יאָהרצייט פון ראַדאָשיצער רבי'ן, זענען בעקומען קיין לאָדז דעם נפטרס ביידע זוהן ר' חיים אשר'ל שליט"א און ר' ישראל יוסף שליט"א.

ר' ישראל יוסף שטעהט איין ביי שלמה וואָלף פיעטריקאָווסקי, פּאָמאָרסקאַ 6.

היינט צווישען מנחה און מעריב וועט ר' ישראל יוסף האַלטען אַ הספד אין ווילקער בית-המדרש. מאָרגען, אין טאָג פון דער יאָהרצייט 12 אַ זייגער וועט אויפ'ן בית-החיים געמאַכט ווערען אַ הספד נאָכ'ן נפטר דורכ'ן רבי ר' ישראל יוסף שליט"א.

אייערע אייגענע ברידער און שוועסטער
אונטערשטיצט איהר,
ווען איהר שפּענדעט פאַר
„תומכי אורחים"

בעגנבעט און צושלאָגען די מוטער

(–) אויף טאָוואַראָווע 31 וואוינט די אַלמנה ווילאַדיסלאַווא לאַסעצקאַ מיט איהר 17-יעהריגען זוהן–מיכאַל.

נעכטען ביינאַכט האָט זיך די אַלמנה פּלוצים אויפגעכאַפּט פון עפּעס אַ שאָרך און דערזעהן, אַז איהר בן-יחיד זוכט עפּעס אין די שופלאָדען. זי איז אַראָפּ פון בעט און דערלאַנגט איהר בנ'אַק אַ פּאַטש. אויף דעם האָט דער תכשיט אַזוי צושלאָגען די מוטער, אַז מען האָט געמוזט צו איהר אַרויסרופען די פּאָגאָטאָוויע. אין אַלגעמיינעם געפינט דער דערווייל דאָס זוהנדעל פערכאַפּט 250 זלאָטעס מיט אַ זילבערנעם זייגערל און איז נעלם געוואָרען.

אַ גאָסטינינער גנב גאַסטראָלירט אין לאָדז.

משה גאָלדקאַמער, אַ פּראָפעסיאָנעלער גנב פון גאָסטינין האָט בעשלאָסען צו מאַכען אַ רייזע איבער פּוילען.

די טבע איז ער אַריינגעפאַלען אויף אַ גאַסטראָל קיין לאָדז.

שוין דער ערשטער אַרויסטריט זיינער האָט איהם אָבער געבראַכט אַנ'אומגליק.

אויף קאַראָלאַ גאַס האָט ער אויסגעריסען ביי אַ פרוי איהר האַנד-טאַש און זיך געלאָזט לויפען.

די גאַליטענע האָט אָנגעהויבען שרייען. די דורכגעהער האָבען זיך גענומען נאָכיאָגען דעם גנב און איהם געכאַפּט. מען האָט איהם איבערגעגעבען אין די הענד פון דער פּאָליציי.

געדענקט, אז אין
„תומכי אורחים"
וואַרטען הונדערטער בכבוד'ע
פאַמיליעס אויף אייער שפּענדע

זעלבסטמאָרד.

אויף נאַפּיורקאָווסקאַ 58 האָט זיך פערסמ'ט דער 24-יעהריגער העניק באַרקאָווסקי.

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

צי וועמען געהערט דאָס יונגעל?

אָרימע אַלמנה גיט אַוועק צו אַ פאַמיליע איהר יתום צו ערציהען. — 16 יאָהר לעבט דער יתום יעקב ביי פרעמדע מענשען.—די אלמנה ווערט אין אַמעריקאַ רייך.—די מוטער אין אַמעריקא בענקט נאָך איהר קינד.—די ערציהער ווילען דאָס קינד נישט אָפּגעבען.—דאָס געריכט דאַרף ענטשיידען.

מיט אַ 16 יאָהר צוריק האָט די לאָדזער פאַמיליע ראָזען גענומען אויף צו ערציהען דעם קליינעם יעקב צעגלאַ.

מיט עטליכע יאָהר צוריק, איז דעם קינד'ס פאָטער געשטאָרבען. די מוטער האָט געמוזט פאָהרען קיין אַמעריקאַ זוכען גליק. דאָס קינד איז געבליבען אין גאַנצען אָנגעוויזען אויף זיינע ערציהערס.

די פאַמיליע ראָזען האָבען אָבער אַזוי ליב בעקומען, און זיך אַזוי צוגעבונדען צום קינד, אַז זיי האָבען בעשלאָסען דאָס קינד צו פערשרייבען פאַר זייער אייגענס. אַזוי איז פון יעקב צעגלאַ געוואָרען — יעקב ראָזען.

עס איז אַוועקגעגאַנגען עטליכע יאָהר דאָס יונגעל איז אויפגעוואַקסען, געענדיגט אַ שולע, די נייע עלטערען האָבען זיך צו איהם בעצויגען ווי צו אַנ'אייגען קינד, אויך ער האָט זיי געצאָהלט מיט דערזעלבער מטבע, — גערעכענט זיי פאַר זיינע עלטערען.

דערווייל האָט דער מוטער—צעגלאַ אין אַמעריקאַ זיך איינגעגעבען גוט איינצואָרדנען זי איז רייך געוואָרען, און האָט בעשלאָסען אויפצוזוכען איהר זוהן און איהם אַריבערנעהמען צו זיך, קיין אַמעריקאַ. זי האָט אָנגעשריבען וועגען דעם איהר שוועסטער קיין לאָדז, זי זאָל דאָס יונגעל אויפזוכען, גלייכצייטיג האָט זי אַרויסגעשיקט פאַר'ן יונגעל אַרויספאָרונגס-פּאַפּירען.

די מוהמע האָט דעם פלעמעניק אויפגעזוכט, אָבער די נייע עלטערען האָבען איצט נישט קיין חשק אָפּצוגעבען דאָס קינד, וועלכען זיי האָבען אַוועקגעגעבען אַזוי פיל ליבע און איבערגעגעבענקייט, וועלכעס זיי האָבען געהאַלטען פאַר אַנ'אייגענס. איצט, ווען עס ריקט זיך אָן די עלטער (ה' ראָזען איז אַלט — 61, און די פרוי ראָזען 50 יאָהר) — בלייבען איינזאַם, אויף דעם האָבען די ראָזענס גוטוויליג נישט געוואָלט איינגעהן.

די מוהמע האָט, אין נאָמען פון דער מוטער, איינגעגעבען אין געריכט.

איצט, וועט דאָס געריכט דאַרפען פעסטשטעלען דאָקומענטאַל די אָפּשטאַמונג פון דעם יונגעל און אורטיילען צו וועמען דאָס קינד געהערט.

קומט אַקעגען מיט אייער
שפּענדע פאַר דער פּסח-אַקציע
„תומכי אורחים"

פרנסה, פרנסה!

איצט, איז ער שוין אַ הויז-ווירט, נאָר אַ מאָל האָט ער, זובענדיג פרנסה, געמוזט אָנקומען צו אַ אינוואַליד ווענען אַ קאָנצעסיעלע און פערקאָפט אַ קאַשע מיט אַ וועקסעל.

דער 24-יעהריגער זעניאָן גראָשטשינסקי, איז איצט דער בעל-הבית פון הויז אויף מאַלאַ שיקאָווסקאַ 6.

דאָס הויז אַלס ירושה, האָט ער בעקומען ערשט מיט אַ פּאָר חדשים צוריק פון זיין טאַטען. ביז צום טאַטענס טויט האָט גראָשטשינסקי געזוכט פרנסה ווייל דער פאָטער מיט'ן זוהן האָבען נישט געלעבט שטאַרק בשלום.

אין דער צייט פון נויט האָט זיך גראָשטשינסקי געווענדעט צו איינעם פון די לאָקאַטאָרען פון זייער הויז, צו אַ געוויסען יאַן זיידען, און איהם געבעטען ער זאָל איהם שאַפען עפּעס אַ בעשעפטיגונג ער האָט דערפאַר צוגעזאָגט אַ געוויסע סומע פערמיטלונגס-געלד.

יאַן זיידען האָט זיך פאַקטיש בעמיהט און אויסגעאַרבייט גראָשטשינסקין אַ פּרנסה אויף פאָלגענדען אופן: ער האָט אויסגעזוכט אַ אינוואַליד, אַרויסגענומען אויפ'ן נאָמען פון דעם אינוואַליד אַ קאָנצעסיע צו פערקויפען פּאַפּיראָסען, און לויט דער קאָנצעסיע האָט גראָשטשינסקי אָנגעהויבען צו פערקויפען פּאַפּיראָסען.

פאַר דעם שטיקעל אַרבייט האָט גראָשטשינסקי אַרויסגעגעבען זיידען אַ וועקסעל פון 150 זלאָטעס, וועלכע ער האָט בעדאַרפט אויסצאָהלען אין ראַטעס יעדען חודש 30 זלאָטעס.

די ערשטע ראַטע פון 30 זלאָטעס האָט גראָשטשינסקי אָפּגעצאָהלט ריכטיג צו דער צייט. אָבער שוין ביי דער צווייטער ראַטע, ווי עס דערצעהלט זיידען, האָט גראָשטשינסקי ביי איהם אַרויסגעריסען דעם וועקסעל, צוריסען עס אויפ'ן אָרט, וואו עס זענען געווען די אונטערשריפטען און געזאָגט: „איצט קענסטו געהן מאָהנען לויט דעם וועקסעל וועמען דו ווילסט".

150 זלאָטעס האָט ער געדאַרפט בעזיידען דערצעהלט ווייטער, אַז די צאָהלען דעם אינוואַליד, און האָט דאָס געלד איהם בעצאָהלט פון זיין אייגענער טאַש.

פאַר זיין פערמיטלונג האָט ער בעדאַרפט בעקומען פון גראָשטשינסקין נאָר 25 זלאָטעס, וועלכע ער האָט אויך נישט בעקומען.

דער בעשולדיגטער גראָשטשינסקי טענה'ט, אַז ער האָט דאָס וועקסעל בעצאָהלט און נאָכדעם אויפגעריסען די אונטערשריפטען.

ווען איהר גיט נישט די זאַמלער פון
„תומכי אורחים"
וויפיל איהר זענט בכח צו געבען, איז עס אויף אייער פעראַנטוואָרטליכקייט.

„אוי, מיין חתן, מיין חתן!"...

פאַמיליען-דייטענישען, וועלכע האָבען געבראַכט צו זעהר טרויעריגע פאָלגען.

(א) דאָס הויז אויף קילינסקי-גאַס 37 איז נעכטען געוואָרען אויפגערודערט פון אַ מורא'דיגען געשריי, וועלכעס האָט זיך געטראָגען פון דעם אייזען-לאַגער וואָס געפינט זיך אין זעלבען הויז. ווען מענשען זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען, האָט מען דערזעהן אַ שרעקליך בילד. אין דעם קליינעם שטיבעל פון אייזען-לאַגער, וואו עס זיצט דער פערקויפער איז אויף אַ סאָפקע געלעגען אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד אַ יונגערמאַן מיט בלוטיגע וואונדען אויפ'ן פנים און קאָפּ און נעבען איהם איז געשטאַנען אַ פערוויינטע מיידעל, וועלכע האָט זיך געריסען די האָר פון קאָפּ, שרייענדיג פערצווייפעלט: „אוי, מיין חתן, מיין חתן, וואָס האָבען מיינע ברידער פון דיר געוואָלט?"

ווי עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, איז דער פערוואונדעטער יונגערמאַן, יוסף לאַנדסבערג, טאַקע אַ חתן פון דעם מיידעל פעלאַ שטייער, וועלכע איז די אייגענטימערין פון דעם לאַגער פון אַלט אייזען.

נעכטען בייטאָג זענען אַריינגעקומען צום מיידעל איהרע צוויי ברידער אהרן און יעקב און אָנגעהויבען זיך ווערטלען מיט דער שוועסטער און צוקונפטיגען שוואָגער. באַלד איז דאָס געשפּרעך איבערגעגאַנגען אין אַ גרויסע מחלוקה, בעת וועלכער איינער פון די ברידער האָט געכאַפּט אַ שטיק אייזען און דערמיט גענומען שלאָגען זיין צוקונפטיגען שוואָגער איבער'ן קאָפּ און פנים ביז דער געשלאָגענער איז געפאַלען אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד.

די סבה פון דעם בלוטיגען געשלעג איז פאָלגענדע: מיט יאָהרען צוריק האָט דער דאָזיגער לאַגער פון אַלט אייזען געהערט צו אַ געוויסען משה שטייער, אַ יוד אַ חסיד, וועלכער האָט געהאַט שוין דאָס צווייטע ווייב. דאָס ערשטע ווייב איז איהם געשטאָרבען, און קינדער, איינציגע זיהן און אַ טאָכטער האָט שטייער געהאַט פון ביידע ווייבער. די קינדער האָבען צווישען זיך אין דער היים נישט געלעבט בשלום. בעזונדערס, ווייל דער פאָטער האָט אַ ספּעציעלע ליבע אַרויסגעוויזען צו זיין יונגסטער טאָכטער, וועלכע איז געווען אַ שטיל געהאָרכזאַם קינד, געפאָלגט אין אַלעס דעם פאָטער. דאַגעגען די זיהן זענען זיך געגאַנגען אין גאָר אַנדערע דרכים, וועלכע זענען דעם אַלטען פאָטער נישט געווען צום האַרצען. איינער פון די זיהן האָט זיך פערליבט אין אַנ'אָרים מיידעל און געגען פאָטער'ס ווילען, וועלכער האָט געהאַלטען, אַז דאָס איז נישט פאַר זיין יחוס, האָט דער זוהן מיט דעם מיידעל חתונה געהאַט.

דער אַלטער משה שטייער האָט דערפון געהאַט גרויס עגמת נפש, אַרומגעגאַנגען שטענדיג אַ פערביטערטער און ווי מענשען דערצעהלען זאָל דאָס אויך האָבען איהם מקצר געווען די יאָהרען. און ווען דער פאָטער האָט דערפיהלט, אַז זיינע טעג זענען געצעהלטע, האָט ער אָבגעשריבען דעם לאַגער פון אַלט-אייזען אויפ'ן נאָמען פון זיין טאָכטער פעלאַ.

די זיהן האָבען זיך וועגען דעם דערוואוסט נאָך פאַר'ן פאָטערס טויט. עס פלעגען דעריבער פאָרקומען גאַנץ אָפטע סקאַנדאַלען אין הויז פון זעם אַלטען שטייער. דער פאָטער האָט אָבער אין קיין פאַל נישט געוואָלט ענדערען זיין בעשלוס, בפרט נאָכדעם, ווי די טאָכטער האָט געטון אַ לייטישען שידוך, האָט דער פאָטער ערקלערט, אַז דאָס איז איהר נדן, וואָס עס קומט איהר על פי דין.

די אמת'ע סקאַנדאַלען זענען אָבער אויסגעבראָכען נאָך דעם פאָטערס טויט. די זאַך האָט שוין אָנגעשפּאַרט אפילו ביי אַ דין תורה. די שוועסטער האָט פון איהרס נישט געוואָלט אָבטרעטען און ס'איז געבליבען ביים אַלטען. זי האָט נאָך דעם חתן אַריינגעזעצט אין לאַגער פון אַלט-אייזען אַלס פערקויפער און דאָ האָט געפלאַצט דאָס געדולד ביי די ברידער, און נעכטען זענען זיי געקומען זיך אָברעכענען.

אין רעזולטאַט — אַ בלוטיג געשלעג, פּאָגאָטאָוויע, פּאָליציי און אַ גרויסער אומ'כבוד פאַר'ן נאָמען פון פערשטאָרבענעם פאָטער.

קליינער פעליעטאָן.

—o—

שטייער פון בחורים.

סוף-כל-סוף וועלען זיי דאָך כאַפּען די מפּלה, אַז מ'וויל נישט געבען יעקב'ן. גיט מען – פּאַדאַטקעס... און ווי מ'איז מודיע פון בעלגראַד – ברענגען די ציימונגען – האָט דער יוגאָסלאַווישער מיניסטער פאַר פאָלקס-געזונדהייט ערקלערט אין פּאַרלאַמענט, אַז אינגיכען וועט איינגעפיהרט ווערען אַ שטייער אויף בחורים אין עלטער פון 30 ביז 50 יאָהר.

זעהט אויס, אַז הכל חייבים בפּאַדאַטקעס, אַלע מוזען צאָהלען: מענשען, חיות, קאַטשקעס און אפילו – בחורים...

און נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס די גמרא זאָגט: „כל אדם שאין לו אשה, אינו אדם," יעדער מענש, הייסט עס, וואָס האָט קיין ווייב נישט, איז גאָר נישט קיין מענש, אָבער לגבי פּאַדאַטקעס, איז – יעמוד הבחור דער און דער, זאָל מוחל זיין צאָהלען כך וכך נישט קיין וואוכער נאָר בחור-אָפּצאָהל...

איהר בחורים וועט אפשר זוכען אַ התנצלות און איהר וועט זאָגען, אַז נאָך איידער איהר זענט געבוירען געוואָרען, האָט שוין אַ מלאך אויסגערופען: בת פּלוני לפּלוני און דערפאַר זענט איהר שוין נישט בחזקת בחורים, אָדער איהר וועט סתם ערקלערען, אַז איהר זענט אויס בחורים... האָט איהר במחילה אַ גרויסען טעות, איין פאַר אַלעמאָל, זענט איהר מבן שלשים ומעלה איז דינא דמלכותא דינא און צאָהלט ווי די טאַטעס...

און איצט וועט אויף אייך מקוים ווערען גאָטס קללה, וואָס ער האָט געשאָלטען די בחורים: „תפחנה עצמותיו" ווי זאָל איך אייך פערטייטשען דעם תפחנה עצמותיו? אַ יש אומרים זאָגען, אַז „עס זאָל איהם אַרויסשפּרינגען די ביינער" און אַ יש אומרים זאָגען עס זאָל איהם צוזאַמענגעדרעהט ווערען די ביינער. ווי עס זאָל נישט זיין, איז, אַז זיי וועלען נאָר צאָהלען פּאַדאַטקעס, וועט זיי שוין איינס פון די ביידע מקויים ווערען...

מיין שכן, וואָס פערמאָגט עטליכע דערוואַקסענע בוגרות'ן, איבערלייענדיג די דאָזיגע ידיעה, האָט מיט פערקריצטע ציינער אויסגערופען:

— אַ שעהנע ריינע כפּרה אויף זיי, אויף די בחורים! זאָלען זיי אויך וויסען דעם טעם פּאַדאַטקעס, זאָלען זיי אויך וויסען, אַז מ'דאַרף אויך האַלטען פון געבען, נישט נאָר נעהמען...

שר של אש.

מיט אריין געוויסען
וועט איהר קענען זאָגען כל דכפין יתי ויכול, ווען איהר וועט אייער שפּענדע געבען פאַר דער פּסח-אַקציע
„תומכי אורחים"

פון דער אָווענט-שול
א. נ. פון באַראָכאָוו.

אין דער אָווענט-שול א. נ. פון באַראָכאָוו ווערט געלערנט יודיש, פּויליש, רעכנען, פּאָליטיש עקאָנאָמיע, היגיענע און אַנד. למודים. צוליב דעם, וואָס די אָווענט-שול ווערט פערברייטערט ווערען אָנגענומען נייע שילער.

איינשרייבען קען מען זיך אין דער שולע ציגעלגאַס 26.

וועגן אָפּשטעלען טיילווייז די אימיגראַציע.

פרטים וועגן דער נייער פעראָרדנונג.

אין לעצטען נומער „דזש. אוסטאַוו" איז פערעפענטליכט אַ פעראָרדנונג פון די מיניסטאָרן פאַר אַרבייט און אויסערן ענינים, וועגן טיילווייז אָפּשטעלען די עמיגראַציע.

ווי ס'איז צו זעהען פון 1 אַרטיקעל פון דער ציטירטער פעראָרדנונג, געהט דעם געזעצגעבער הויפּטזעכליך אין אָפּשטעלען די עמיגראַציע פון די עלעמענטען, וועלכע האָבען אין די איינוואַנדערונג-לענדער נישט קיין גאַראַנטירטע, זיכערע בעשעפטיגונג, אָדער בעזיצען נישט זיכערע און גענוגענדע אויסהאַלט-מיטלען.

דעסגלייכען דערלויבט די פעראָרדנונג אויך נישט צו עמיגרירען די פערזאָנען, וועמענס מאָראַלישע אינטערעסען קאָנען, אין די לענדער פון דער אימיגראַציע, בעדראָהט ווערען.

מיט דער לעצטער פעראָרדנונג איז די רעגירונג אויסען צו בעשיצען די אַרבעטסלאָזע, נויטליידענדע און עלענדע פרויען, וועלכע ווערען דורך אַגענטען, אויף פערשידענערליי אופנים, ווערבירט פאַר דער עמיגראַציע פון דער לאַנד, איבער זיי סכנה, שפּעטער אַריינגעשלעפּט צו ווערען, דאָרט אין נעץ פון פרויען-האַנדעל.

דער עמיגראַציע-אַמט, איז בעפולמעכטיגט, אין איינצעלנע פעלען, די אויסגערעכנטע קאַטעגאָריעס פערזאָנען יאָ צו ערלויבען עמיגרירען, אויב די בעדינגונגען פון זייער עמיגראַציע, וועלען געבען אַ גענוגענדע גאַראַנטיע, אַז ס'איז נישט פערהאַן קיין בעדערפעניש לגבי זיי אָנצווענדען די דערמאָנטע בעגרענעצונגען.

לויט'ן אַרט. 3. זענען די אָנגעוויזענע בעגרענצונגען איבערהויפּט נישט חל אויף די פערזאָנען: 1) וועלכע ווערען אַרויסגעפאָדערט דורך זייערע עלטערן, מענער, ברידערן און שוועסטער; 2) וועלכע זענען קאָנטראַקטירט געוואָרען לויט אַלע פערפליכטענדע פאָרשריפטען און אַרויסגעפאָדערט געוואָרן דורך אויסלענדישע אונטערנעהמונגען אויף אַרבייט; 3) וועלכע פאָהרען אין די פעראייניגטע שטאַטען פון אַמעריקאַ, אָדער פּאַלעסטינאַ; 4) אויף מענער, וועלכע פאָהרען איינזאַם, אָדער מיט נאָך משפחה קיין בראַזיליע און 5) אויף מענער, וועלכע בעשעפטיגען זיך מיט פיזישע אַרבייט און עמיגרירען איינזאַם נאָך אַרגענטינאַ.

י. אינפעלד.

אונטערשטיצט די פּסח-אַקציע פון „תומכי אורחים"

די האַנדעלס-לאַגע אין לאָדז.

(—) די פערגאַנגענע וואָך איז אויפ'ן לאָדזער

מאַנופאַקטור-מאַרק

געוועזען צו פערצייכענען אַ געוויסען שטילשטאַנד, הגם דער זומער-סעזאָן איז אין סאַמע מיטען, איז דאָך די צאָהל צוגערייזטע קונדען געווען זעהר קליין, מ'וויל דאָס פערטייטשען דערמיט, וואָס צוליב פּורים זענען די קונדען נישט געקומען, די היינטיגע וואָך ווערט דעריבער ערוואַרט, אַז עס זאָל זיין לעבהאַפטער.

אַ געוויסע נאָכפראַגע איז געווען נאָך ווייסע סחורות און געדרוקטע קרעטאָנען.

אויפ'ן

פּריוואַט-דיסקאָנטאָ-מאַרק

האָט געהערשט אַ מאַנגעל אין מזומן, צוליב דעם, איז דער צינזפוס געשטיגען אויף ערשטקלאַסיגע וועקסלען, ביז 2 פּראָצענט, פאַר צווייטקלאַסיגע וועקסלען — ביז 3 פּראָצענט.

אין דער

טריקאָטאַזש-אינדוסטריע

איז די לאַגע פיל גינסטיגער, די פאַריעהריגע ווינטער-רעזערוועז זענען אויספערקויפט און איצט אַרבייטען אַלע פאַבריקען פאַר'ן זומער-סעזאָן, די פּרייזען פון טריקאָטאַזש-אַרטיקלען זענען געשטיגען.

— צו דער שטייגערנדע טענדענץ אויף די פּרייזען פון

קאָלאָניאַל-סחורות

איז פּלוצלונג אַריינגעטרעטען אַן ענדערונג. די פּרייזען האָבען אָנגעהויבען צו שוואַנקען, די סיבה דערפון איז, וואָס די שטייגערונג פון די קאָלאָניאַל-סחורות (אַ חוץ פעפער) איז געקומען צוליב דער וואַלאָריזאַציע פון צאָל, לעצטענס האָט זיך אָבער פערשפּרייט אַ קלאַנג אַז די וואַלאָריזאַציע, וועלכע האָט געזאָלט איינגעפיהרט ווערען דעם 15-טען מערץ, זאָל אָפּגעהאַלטען ווערען, די סוחרים האַלטען זיך דעריבער אָפּ פון איינקויפען קאָלאָניאַל-סחורות און די פּרייזען האָבען אָנגעהויבען צו פאַלען.

— אויפ'ן אויסלענדישען

תבואה-מאַרק

קומט איצט פאָר אַ האַסע, קודם-כל אין אַמעריקאַ און אַרגענטינאַ. עס ווערט ווייניג תבואה געוואָרפען אויפ'ן מאַרק, צוליב דעם האָבען אָנגעהויבען צו שטייגען די פּרייזען פון מעהל. אין גאַנץ פּוילען זענען געשטיגען די פּרייזען פון קאָרן און ווייץ, די רעגירונג האָט בעשלאָסען אָנצוהויבען אַ קאַמף געגען דער שטייגערונג פון תבואה, די רעגירונג הויבט אָן דערפון, וואָס זי שטעלט אָפּ פאָרלויפיג דאָס קויפען תבואה-זאַפּאַסען פאַר'ן מיליטער, אויסערדעם, זאָל דער „באַנק ראָלני" וואַרפען אויפ'ן מאַרק זיינע תבואה-זאַפּאַסען.

אין דער

לעדער-בראַנזשע

איז זעהר אַ שוואַכע טענדענץ. נאָך דער לעצטער האַסע, איז איצט איינגעטרעטען אַ בעסע. די לעדערהענדלער און שיך-פאַבריקאַנטען מאַכען גאַנץ קליינע איינקויפען, ווייל זיי האַלטען, אַז די פּרייזען וועלען נאָך פאַלען, אַ גרויסע נאָכפראַגע איז אָבער אויף אויסלענדישען העל נעמוע-לעדער.

אין דער

אייזען-בראַנזשע

רעכענט מען, אַז צוליב דעם בוי-סעזאָן וועט זיך אָנהויבען אַ לעבהאַפטער האַנדעל, די אייזען-פירמען פון בוי-אַרטיקלען האָבען פיל בעשטעלונגען. די אייזענהיטען ווילען צוליב דעם הויבען די פּרייזען פון אייזען, די רעגירונג שטעלט אָבער אַן ענערגישען ווידערשטאַנד, יעדענפאַלס איז די פּרייז-טענדענץ אין דער אייזענבראַנזשע אַ פעסטע.

(—) אין פערלויף פון חודש פעברואַר זענען

עקספּאָרטירט געוואָרען פון לאָדז

פאָלגענדע טעקסטיל-סחורות: 14886 קילאָ ווייסע באַוועל-סחורות, 303,699 קילאָ קאָלירטע באַוועל-סחורות, 17615 — האַלבוואָלענע, 49,422 — וואָלענע, 18437 קילאָ קאָלירטע קאַמגאַרן. צוזאַמען 404 טויזענד קילאָ אויף אַ סומע פון 4,471,391 זלאָטים.

צוליב אַ ראַנדקע אַריינגעפאַלען אין אַרעסט

ווי אַזוי מ'איז חושד אַ פּאַצעט אין אַ גנבה ווען ער וואַרט אויף אַ פּאַננע צוגעהן מיט איהר אויף מאַסקאַראַדע.

דאָס איז געווען אין סאַמע ברען פון רוישיגען קאַרנאַוואַל.

יעקב בריטשקאָווסקי — אַ גאַנץ עלעגאַנטער און אַפילו אינטעליגענטער יונגערמאַנטשיק איז אויך געוואָרען מיטגעריסען דורך דעם אַלגעמיינעם שטראָם און בעשלאָסען צו גיין מיט זיין סימפּאַטיע, אָדער בעקאַנטע פריילין לאָלאַ פון פּל. דאָמבראָווסקאַ אויף דער פאָרשטעהענדער מאַסקאַראַדע אין „פילהאַרמאָניע". פּינקטליך, צו דער בעשטימטער מינוט, האָט שוין דער פּאַן יאַקוב פּאַראַדירט מיט זיין גאַנצען גלאַנץ און שיק פאַר'ן הויז און געוואַרט, מיט'ן גרעסטען אומגעדולד, ביז די פּאַננאַ לאָלאַ, וועט בעוויליגען צו ערשיינען פאַר זיין „מאַיעסטעט".

דער פּאַן יאַקוב וואַרט אויף דער ראַנדקע 10, 15, 20 מינוט, אַ האַלבע שעה, אַ שעה און די זיסע לאָלע ווייזט זיך נישט.

דער בחור לויפט אַן'אויפגערעגטער אַ הין, אַ הער, קוקט אויף אַלע זייטען און די פּאַננאַ לאָלאַ, איז ווי אַ שטיין אין וואַסער אַריין.

טראַכט זיך דער אָרעמער יאַקוב: אפשר לאָזט זי דער חסידישער פאָטער נישט אַרויס אַזוי שפּעט ביינאַכט פון שטוב, אָדער אפשר גאָר האָט זי איהם אויסגעשיט און זיך געגאַנגען „באַוויצען" מיט איהר צווייטען אַדאָראַטאָר העניעק'ן.

ווער ווייסט? אויף די היינטיגע מיידלעך איז דאָך אַלץ צו גלייבען!..

זייענדיג פערטיפט אין אַזעלכע טרויעריגע מחשבות, האָט יאַקוב גאָרנישט בעמערקט ווי עס לויערען אויף איהם עטליכע פּאָליציי-אַגענטען, וועלכע האָבען זיך נישט ווייט פון דאָרט געפונען. צוליב דעם, וואָס אין איינע פון די דאָרטיגע אונטערנעמונגען קומט פאָר שוין אַ לענגערע צייט סיסטעמאַטישע גנבות און מ'קאָן בשום אופן נישט פּאַקען די גנבים. האָט דער אויספאָרשונגס-אַמט דעלעגירט עטליכע פונקציאָנאַרען צו אָבסערווירען דעם דערמאָנטען געביט. אָט די דאָזיגע פּאָליציי-אַגענטען האָבען טאַקע בעמערקט דעם נערוועז-שפּאַצירענדען יאַקיב, זיין נישט רוהיגע האַלטונג איז זיי אויסגעקומען פערדעכטיג האָבען זיי דעריבער בעשלאָסען יעדענפאַלס דעם בחור צו לעגיטימירען. יאַקיב איז אָבער אַזוי אויפגערעגט געווען צוליב דער דורכגעפאַלענער ראַנדקע מיט לאָלען, אַז ער האָט זיין גאַנצען כעס געפּרובט אויסלאָדנען אויף די אין דעם פאַל שוין זיכער אומשולדיגע פּאָליציאַנטען.

ער האָט געשטעלט אַ ווידערשטאַנד מ'האָט איהם אָבער אָפּגעפיהרט אין אויספאָרשונגס-אַמט. דאָרט האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דער חשד אין סיסטעמאַטישער גנבה איז געווען אַן'אומזיסטער. מ'האָט איהם אָבער צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר שטעלען אַ ווידערשטאַנד און בעליידיגען פּאָליציי-בעאַמטע בעת'ן ערפיהלען זייערע פליכטען.

דער ריכטער האָט אָנערקענענדיג די מילדערענדע אומשטענדען פון ב—ס אויפרעגונג איהם פער'משפּט נישט מעהר, ווי אויף 4 טעג אַרעסט און דאָס אויספיהרען דעם אורטייל אָפּגעלעגט אויף 2 יאָהר.

שפּענדעט
פאַר דער פּסח-הילפס-אַקציע
„תומכי אורחים"
18 פּאָמאָרסקאַ 18

יובילעאום-אָוונד פון יואל מאַסטבוים.

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט וועט מיטוואָך דעם 21. ה. ח. אין פילהאַרמאָניע פאָרקומען אַ גרויסער אָוונד לכבוד דעם 20-יאָהריגען יובילעאום פונ'ם בעקאַנטען שריפטשטעלער יואל מאַסטבוים. אינ'ם אָוונד וועלען זיך אַ חוץ דעם יובילאַר בעטייליגען אַ רייה אָנגעזעהענסטע זשורנאַליסטען און שריפטשטעלער פון לאָדז און וואַרשאַ. דער יובילאַר וועט לייענען זיינע נאָך נישט פערעפענטליכטע ווערק. אינ'ם אָוונד וועט אויך זיין אַ מוזיקאַליש-קינסטלערישער טייל. בילעטען וועט מען פון מאָרגען אָן קענען בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

—o—

אַלקאָהאָל, טענץ און מעסער-שטעכעריי.

(—) קאָנסטאַנציאַ מיעלטשאַרעק (סלאָמיאַנאַ 4) האָט עהרענעכטען צוליב איהר געבורטס-טאָג פערבעטען איניגע פריינד און בעקאַנטע.

ווען די געסט זענען שוין געווען גוט אונטערגעהיצט פון די אויסגעטרונקענע משקאות, האָט מען זיך גענומען טאַנצען.

צווישען צוויי געסט האָט אויסגעבראָכען אַ שטרייט, ווער עס זאָל טאַנצען מיט דער בעל-הבית'טע. ווען די בעל-הבית'טע האָט זיך אַריינגעמישט און געוואָלט די געסט בערוהיגען, האָט איינער פון די „פערעהרער" איהר דערלאַנגט מיט אַ מעסער אין די פּלייצעס.

די פּאָגאָטאָוויע האָט דער פערוואונדעטער ערטיילט הילף.

די געסט, וועלכע האָבען אַזוי „הערצליך" בעדאַנקט די בעל-הבית'טע פאַר איהר גאַסט-פריינדליכקייט — זענען צוגעצויגען געוואָרען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

פון געריכט.

גנבים.

דאָס קרייז-געריכט האָט בעהאַנדעלט דעם פּראָצעס געגען די גנבים—רעצידיוויסטען—איינברעכער י. ראָשעווסקי און י. אַנגעלס, וועלכע האָבען דעם 25. פעברואַר 1927 בעגנב'עט דאָס שויפענסטער פון דער פירמע פּאָסטלעב (פּיעטרקאָווער 71) און דעם 23. מערץ 1927 געפּרובט בעגנב'ענען די פירמע „פּאָלטאָן" (פּיעטריקאָווער 97).

אַ גאַנצע רייה עדות בעווייזען געגען די בעשולדיגטע.

דאָס געריכט האָט פערמשפּט ראָשעווסקי'ן אויף 2 יאָהר און אַנגעלסען אויף 3 יאָהר טורמע.

שפּענדעט
פאַר דער פּסח-אַקציע
„תומכי אורחים"
18 פּאָמאָרסקאַ 18

אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(ב) פּ. וואָיטיצקי (נאַפּיורקאָווסקי 27), וו. ראַניעלעצקי (פּיעטריקאָווער 127), אילניצקי און צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37) י. האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1), וו. קאַהאַנע (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 80).

די פּסח-אַקציע פון „בית-לחם"

ווי עס איז בעוואוסט עקזיסטירט אין לאָדז אַ יודישער הילפס-פעראיין „בית-לחם". דער ציל פון דער אינסטיטוציע, איז צו בעזאָרגען בכבוד'ע פעראָרימטע פאַמיליעס פּראָדוקטען אויף שבת.

דער „בית-לחם" ווענדעט זיך מיט אַ הייסען אַפּעל צו דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג אונטערצושטיצען די פּסח-הילפס-אַקציע, וועלכער ער נעהמט יעצט פאָר. „בית-לחם" וועט אַרויסגעבען אויף פּסח פאָלגענדע פּראָדוקטען: „מצות", „וויין", „אייער", „צוקער", „פלייש", „ליכט", „קאָקוס-פּוטער" און אַנדערע.

„גאָנג".

„אַ שמייכעל פון וויען' מיט די גאַסטראָלען פון דער ווינער זינגערין טאָגישיך און סאַלאָנטפּולער לעמבערגער אַרטיסטין האַלינאַ ראַפּאַצקאַ, האָט אַ געוואַלדיגען ערפאָלג.

16-טע מלוכה - לאָטעריע

5. קלאַס 4. טאָג.

25.000 זל. נומער 48718.
10.000 – 29232.
3.000 – 14816 65595 80498.
2.000 – 25056 26099 30141
33428 67125 81154 95387 96497
127797.
1.000 – 26842 28136 28405
43078 50427 70068 72934 75441
76985 102151 103730 106859
107579 109889 121880 129141.
600 – 1929 11933 24530
35183 35302 42137 43899 48608
49607 60326 66855 83288 83896
89574 94262 94886 97405 102400
107132 111325 112706 112931
117276 124007 127837 129923.

WAŻNE dla PAŃ GOSPODYŃ!

Jutro, dn. 14 marca r. b. urządzamy bezpłatne pokazy prania idealnym środkiem samopiorącym „Radion", połączone ze szczegółowemi objaśnieniami i bezpłatnem rozdawaniem próbek, w następujących firmach:

F. Freidenreich, Wschodnia 40,
H. Luel, Brzezińska 41,
L, Grünstein, Brzezińska 69,
M. Baumgarten, Żeromskiego 33,
S. Jankowski, Zielona 61,

na które zapraszamy P.T. Panie Gospodynie

„SATURNIA" S.A.
Warszawa.

869

Dr. med.
J. MANDELBAUM
Zawadzka 16a, tel. 27-52
ספּעציאַליסט פאַר אינערליכע
און נערווען-קראַנקהייטען.
נעהמט אָן טעגליך פון 5 ביז 7 אָוונד.

Dr. med.
BRAUN
פּאָלודניאָוואַ 23
טעלעפאָן 40-26.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)
נעהמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אָוונט.

Dr.med.A.URYSON
ספּעציאַל-אַרצט
פאַר אינערליכע קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35-85.
נעהמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג. 788

Dr. Z. RAKOWSKI
ספּעציאַליסט פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5—7.
נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

א יודיש הויז פון 10,000 גילדען ווערט ליציטירט פאר 500 גילדען שטייערן.

דער יוד האט נאך אויף זיך א פראצעס און בעקומט נאך 1 חודש ארעסט פאר'ן ארויסרייסען דעם ליציטאציע-אקט ביים סעקוועסטראטאר.

(אינטערעסאנטער פראצעס אין ווילנער אפעלאציע-געריכט).

דאס ווילנער אפעלאציע געריכט האט בעטראכט דעם פראצעס פון יורישען 66 יאהריגען סוחר יצחק ראווירזאן פון טורמאנט וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען אין פאלגענדעם.

דער דערמאנטער ראווירזאן איז שולדיג געווען א 500 גילדען שטייערן. היות ער האט די שטייערן נישט בעצאהלט האט מען איהם אפגעשריבען זיין אייגען הויז, וואס איז אבער ווערט 10 טויזענט גילדען.

דעם 5-טען יולי 1926 איז אראפגעקומען דער סעקוועסטראטאר דוראסע-וויטש ליציטירען דאס הויז.

אויפ'ן וועג צום סוחר האט דער סעקוועסטראטאר. נאך געטראפען דעם פויער איוואנאוו און פארגעלייגט איהם אפצוקויפען ראווירזאנס הויז, וואס איז ווערט 10 טויזענט גילדען פאר דער סומע פון 500 גילדען. ד. ה. פאר א סו-מע וויפיל ס'קומט פון ראווירזאנען שטייערן.

דער פויער איוואנאוו האט מסכים געווען און איז אוועק אין שטוב נאך געלד.

ווען אין א 20 מינוט ארום איז איוואנאוו אנגעקומען אויפ'ן ארט פון דער ליציטאציע איז שוין די לעצטע געווען דורכגעפיהרט און דאס הויז אין ווערט פון 10 טויזענט גילדען האט אפגעקויפט פאר 510 גילדען א געוויסער גנאאינסקי א באהן-בעאמטער און א מקרוב פון סעקוועסטראטאר דוראסעוויטש.

דערביי איז כאראקטעריסטיש דער פאקט, אז פאר דער ליציטאציע האט ראווירזאן אליין ערגיץ בעקומען די נויטיגע סומע צו בעצאהלען דעם פער-לעגענעם שטייער דער סעקוועסטראטאר דוראסעוויטש האט אבער נישט געוואלט נעמען ביי ראווירזאנען דעם שטייער זא-גענדיג, אז איצט איז שוין צו שפעט. דאן האט ראווירזאן פארגעלייגט 515 גילדען פארן הויז בעתן גאנג פון דער ליציטאציע דער סעקוועסטראטאר האט אבער דערקלערט, אז ראווירזאן, אלס באלבאס פון הויז טאר זיך נישט בע-טייליגען אין דער ליציטאציע.

ראווירזאן איז דאן געווארען אנ'אויפ-געבראכטער, זעהענדיג, ווי זיין אייגענס ווערט פערקויפט פאר גראשענס און ער ווערט רואינירט און פון גרויס אויפ-רעגונג האט ער זיך געווארפען אויפ'ן סעקוועסטראטאר און ארויסגעכאפט פון איהם דעם אקט פון דער ליציטאציע און צוריסען אויף שטיקלעך.

דער סעקוועסטראטאר האט דאן אויפ-געפאדערט דעם אנוועזענדען פאליציאנט צו שמידען ראווירזאנען אין קייטען און אפפיהרען איהם אין פאליציי.

אין רעזולטאט איז ראווירזאן צוגע-צויגען געווארען צום געריכט פאר שטע-לען א ווידערשטאנד דער מאכט און פאר צורייסען די דאקומענטען לויט די ארטיקלען 142 און 152 פון שטראף-קארעקס. גלייכצייטיג האט אויך ראוויר-זאן דערלאנגט אנ'אנקלאגע אין מיניס-טעריום געגען דער האנדלונג פון סעק-וועסטראטאר און געבעטען אנולירען די ליציטאציע. קיין ענטפער האט נאך ראוויר-זאן ביז היינט נישט בעקומען.

דערווייל איז אנגעקומען דער טער-מין פון ראווירזאנס פראצעס און דאס געריכט האט פערמשפט ראווירזאנען פאר ווידערשטעלען זיך דער מאכט און צורייסען די דאקומענטען אויף 1 חודש אומבעדינגטען ארעסט.

גנאאינסקי, וועלכער האט אפגעקויפט ראווירזאנס הויז, האט דערווייל פער-פיהרט אנ'עקסמיסיע-פראצעס געגען ראווירזאנען, ער האט אבער דעם פראצעס פערשפילט.

וואס שייך ראווירזאנען האט ער געגען אורטייל פון קרייז-געריכט אפעלירט, דאס אפעלאציע-געריכט האט בעפרייט ראווירזאנען פון פארוואורף אין ווי-דערשטעלען זיך דער מאכט, דאנעגען, בעשטעטיגט דעם אורטייל פון 1 חודש פאר'ן צורייסען די דאקומענטען. די ראנ-זיגע שטראף האט דאס געריכט איהם אבער געשאנקען.

וואס שייך צו הנמען געהערט איצט דאס הויז, וועט ערשט אויפגעקלערט ווערען נאכ'ן בעקומען א תשובה פון פינאנץ-מיניסטעריום.

מעבעל

סטילאווע לויט די לעצטע אויסלענדישע מוסטערן

עמפפעהלט

:: די מעבעל-פאבריק ::

L. SALAMONOWICZ, 66 WSCHODNIA 66, tel. 34-25.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „ג ייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטום פון טאג, וועט דער אנפראגע הערט ארויסגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 13-טען מערץ 1928

.7121 L. F.

אזוי ווי אייער זוהן איז שוין אפ-געזעסען $^2/_3$ פון דער שטראף, קאנט איהר דערלאנגען א בקשה, אז מען זאל איהם אויפ'ן סמך פון דער אמנעסטיע בעפרייען.

7122. א וועבער פון ווסכאדניע גאס.

אויב איהר ארבייט אליין דארפט איהר קיין פאטענט נישט אויסקויפען.

7123. פ. ל. פון זגערזשער גאס.

אדראטשעניעס אויפ'ן סמך פון פיזי-שער אומפעהיגקייט ווערט געגעבען נאר 2 מאל. צום דריטען מאל מוז דער פאבאראווע בעקומען אנ'ענטגילטיגע קוואליפיקאציע.

7124. בלאנקעט פון פאלודניאווע.

7125. שטאבינסקא.

7126. א לעזער פון שקאלנע.

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונ-זער יוריסט טעגליך פון 3–4 מיטבערע-גענדיג די צייטונג.

7127. א. ב.

איהר קאנט דרייסט פאדערען פון פאבריקאנט אנ'ענטשעדיגונג אין דער הויך פון 2 וואכיגען ארבייטס-לוין. דער בעדינג, וואס איהר האט אויף זיך גע-נומען ביים שליסען דעם אבמאך, אז איהר וועט נישט ארבייטען אין אנ'אנ-דערע ענליכע אונטערנעהמונג, איז נישט פערפליכטענד.

7128. דוד לייזעראוויטש.

דאס רעכט דורכצוגיין און דורכצו-פאהרען דורך דעם צווייטען שותף'ס טויער אדער צו נעהמען פון זיין פלומפ וואסער געהער צו דער קאטעגאריע הנהות, וועלכע ווערען אנגערופען służebnościami nieciągłemi און זענען פארגעזעהן אין ארט. 688 פון ציוויל-קאדעקס. בכדי צו געניסען פון אזעלכע הנלות, מוז מען האבען א. ג. טיטול אדער א קאנטראקט, אקט szczodrobliwości אדער אנ'אנדערען רעכטליכען בעוויז.

7129. א פעראינט. לעזער פון נארו-טאוויטשא.

בלויז אין דעם פאל מוז אנ'אקט אינטערציזיע ווערען אריינגעטראגען אין רעגיסטער פון האנדעלס-געריכט, ווען דער מאן פיהרט א זעלבסטשטענדיגע אונטערנעהמונג אויב קויפט ער אליין קיין פאטענט נישט אויס אויף זיין נא-מען דארף דער אקט נישט ווערען רע-גיסטרירט.

7130. א שט. לעזער פון זשעראמ-סקיעגא ג. 1.

מיר האבען שוין נישט איינמאל גע-ענטפערט אויף ענהליכע אנפראגען, אז די ווירטסלייט קאנען פאר 1-שטו-ביגע וואוינונגען אין וועלכע ס'ווערט גלייכצייטיג געפיהרט אנ'ארבייטס-ווערק-שטאט מיט אנ'אכטע קאט. פאטענט, פאדערען דירה-געלט לויט'ן פראצענט-סוס פאר אנ'ארבייטס-לאקאל. אבער נישט אלע ריכטער קוואליפיצירען אויף אזא אופן אזעלכע לאקאלען. ס'זענען אויך פערהאן ריכטער, וועלכע אנער-קענען די דערמאנטע לאקאלען פאר איינפאכע וואוינונגען און משפט'ן דע-ריבער צו צאהלען דירה-געלד לויט'ן פראצענט-סוס פון ליטערע A ד. ה. 43 פראצ. פלוס 6 פראצ. צוזאמען 49 פראצענט.

7131. ש. ל.

דער ארט. 103 פון דער מערץ-קאנ-סטיטוציע, וועלכע דעקט זיך אגב מיט'ן 339 ארט. און טיילווייז מיט אנדערע ארטיקלען פון ציוויל-קאדעקס דערלויבט צו צונעהמען ביי עלטערען, וועלכע זענען נישט ביכולת צו געבען זייערע קינדער א געניגענדע השגחה און האבען דעריבער פערנאכלעסיגט זייער ערצי-הונג, די רעכט איבער זייערע קינדער אבער נאר לויט א געריכטס-אורטייל. קינדער ביז 15 יאהר איז נישט ער-לויבט צו בעשעפטיגען צו פערדינסט-צוועקען. דעסגלייכען איז פערבאטען נאכט-ארבייט פון פרויען און יוגענדליכע ארבייטער אין שול-עלטער. איבערהויפט איז נישט דערלאזבאר אנצונעהמען א שטענדיגע בעשעפטיגונג צוליב פער-דינסט צוועקען קינדער און יוגענד אין שול-עלטער.

Dr. med. ST. HEINRICH

POMORSKA 10, tel. 47-67.

ספעציאליסט פאר קינדער- און אינערע קראנקהייטען. בעהאנדלונג מיט קינסט-ליכע בערגזון-בעשטראהלונגען (קווארץ-לאמפן). נעהמט אן פון 4–6 נאכמיטאג.

אין הויף פון לעצטען צאר

טאג-בוך פון דער הויפדאמע אננא ווירובאווא.

(34 יודיש—ל. בראנט.

און דעם דאזיגען מענש, זאגט מאמא, האט מען פארגעלעגט אלס היטער פאר'ן זקן. אבער ער איז דאך פעהיג נישט נאר צו דער'הרג'ענען, ער וועט נאך געהן מיט א רויטער פאהן איבער די גאסען! ניין, ניין, איהם טאר מען נישט געטרויען, אזעלכע מענשען זענען געפעהרליך!

דער זקן האט געזאגט צו פאפא:

— דערמיט, וואס אבער-פראקוראר לוקיאנאוו האט מיט סקאנדאל בעזייטיגט איליאדאר'ן, האט ער נאר אויפגעבונדען די צינגער ביי טפשים. הערט, אדרבה, וואס מ'רעדט: „דער צאר האט געשיקט איליאדאר'ן שלאגען יודען, און האט זיך פער-פלאנטערט. ווען די דומע האט אנגעהויבען אנפאלען אויפ'ן צאר, האט ניקאלאי זיך אפגעזאגט פון זיין ווארט, און איליאדאר איז איבערגעגאנגען צו יודען. דאס הייסט — דער דומע". אט וואס מ'רעדט! און צי איז דען אנגענעהם צו הערען אזעלכע קלאנגען? מ'דארף דאך רעכענען, אז דאס פאלק שטעהט אייזענפעסט פאר איליאדאר'ן. דארף מען מאכען אזוי, אז ס'זאל נישט זיין דער ווייבערישער יאמער, אז דאס פאלק זאל איהם דורכטרייבען. אט וואס מ'דארף טון! און דערווייל — דולדען! און לוקיאנאוו'ן, סטאליפינס נאכשלעפער, דעם משמש פון דער רומע — דארף מען טרייבען פאר'ן קארק! אט וואס!

און דערביי האט ער זיך בייז צושריען:

— אז נישט וועסטו זיך דערווארטען, מ'זאל אויף אונז אנרייצען אלע הינט פון דער דומע! אט וואס! טרייבען איהם דארף מען, די סטערווע!

פאפא זאגט:

— און וועמען וועלען מיר אוועקשטעלען אויף זיין ארט?

דער זקן האט אנגעוויזען אויף סאבלער'ן.

— נישט קיין מענש, נאר וואקס, ריינער וואקס! אנוואר-מען — און קנעט וואס דו ווילסט! אט דער איז דעם צאר גע-הארכזאם... און פרום! אט וואס!

מאמא בעגריסט די בעשטימונג פון סאבלער'ן.

.4 יולי.

פאפא האט אויפמערקזאם געמאכט דעם זקן, אז די דומע לאכט אויס די דימיסיע פון לוקיאנאוו'ן און דאס פערבייטען איהם מיט סאבלער'ן. אבער דער זקן מיינט:

— די דומע — דאס איז א הינטישע חתונה. אייגענע הינט צווישען זיך רייסען זיך ארום, זיי געהען אבער איינאיינעם און לאזען קיין פרעמדע נישט צו! אט וואס — טרייבען דארף מען זי — די דומע!

אך, ווען מ'וואלט די דומע געקאנט אזוי פשוט פערטרייבען, ווי יעדען מיניסטער בעזונדער! אבער דאס איז נישט אזוי איינ-פאך. דאס איז שוין אהן צווייפעל א קאמף פאר מאכט. פאפא היט אפ די זעלבסטהערשאפט, און די דומע באמבארדירט די דאזיגע זעלבסטהערשאפט, — דערווייל בלויז מיט רעדעס, אבער מיט דער צייט קאן זיין עפעס ערגערס.

.5 מערץ.

די פראגע וועגען די דיאקאניסעס איז זיך ממש פונאנדערגע-וואקסען אין א קאמף [1]. ארום דער פראגע האבען זיך נאטירליך צופלאקערט דיליידענשאפטען, פון איין זייט — די גרויספירשטין יעליזאוועטא פיאדאראוונא מיט'ן מאסקווער מיטראפאליט וולאדי-מיר, פון דער אנדערער — מאמא און דער זקן.

צו וואס דארף די גרויספירשטין יעליזאוועטא האבען די דיאקאניסעס? דאס איז קלאהר, זי איז אפילו א נזיר'טע'. אבער זעהר א מאכט-גיריגע. זי וויל האבען איהר שטאט, איהרע אונטער-טאנען, מעגען זיי אפילו טראגען מאנאכען-קליידער, און נאך עפעס — די גרויספירשטין יעליזאוועטא פיאדאראוונא האט ליב אלעס טעאטראלישעס, דעקאראטיוועס, און אין דער הינזיכט גיט די קאטוילישע קירך פיל מעהר. און די דיאקאניסעס זענען א דירעקטע ערשיינונג פון קאטוילישען קלויסטער... איך מיין, אז דא ליגט נאך עפעס. מעגליך, אז יעליזאוועטא פיאדאראוונא וויל אונז דא, — אויב נישט אינגאנצען, איז כאטש טיילווייז, — אנ-ווארפען די אויבערהאנד פון דער קירך איבער'ן טראן. יעדענ-פאלס — די דיאקאניסעס לאזען איהר נישט צורוה. דער זקן האט אויפ'ן ארט נישט פערשטאנען, נאר דערנאך האט ער געזאגט:

— זעהט נאר, וואסער בעטערין דאס איז! ביי די קאטוי-ליקען שטעהט איבער'ן צאר דער פויערישער פאפע און ביי אונז וועט זיין א מאסקווער מאמע! (ווארטשפיל: פאפע — פויפסט) זאל זי אוועקנעהמען די הענד; כל זמן מ'האט איהר די פינגער-לעך נישט אפגעהאקט!

פאפא האט זיך אין ערשטען מאמענט שטארק צולאכט. ר'האט נישט געוואוסט, ווי אזוי זיך אפצושטעפען פון דער גרויס-פירשטין יעליזאוועטא פיאדאראוונא, וואס איהר אפצושרייבען.

און דער זקן זאגט:

— מיר וועלען אויף איהר אנשיקען דעם יעפיסקאפ גער-מאגען. זאל ער איהר אנשרעקען מיט געזעצען.

און בלויז דערמיט איז געלונגען צוצוקלאפען די מעשה מיט די דיאקאניסעס.

איך בין זעהר צופרידען, וואס אלע בעמיהונגען פון דער גרויספירשטין יעליזאוועטא פיאדאראוונא זענען צונישט געווארען. ס'דאכט זיך, ווען א מענש געהט אוועק אין א קלויסטער, זאגט ער זיך דערמיט גופא אפ פון מאכט-גיריגקייט און עהרגייציגקייט. אבער ס'איז נישט אזוי.

.6 יולי.

געווען באדמאיעוו. ער זאגט, אז די טעג וועט ביי איהם זיין מיגווין. פערזענליך איז מיר דער דאזיגער מענש זעהר אומ-אנגענעהם, ער האט א בעזונדערע מאניער צו רעדען, ווען ער לעגט פאר עפעס א פראיעקט. ביי איהם בעשטעהען אלע פרא-יעקטען פון איין זאך: צושטעלונגען, קאנצעסיעס, בענק א. א. וו. ער קוקט אזוי חוצפה'דיג אין די אויגען און זאגט:

— דאס וועט פאר אונז (דאס ווארט אונז שטרייכט ער אונטער) זיין זעהר נוצליך.

ווען ער איז געווען ביי מיר מיט א פאר טאג צוריק, האט ער געקריגען פון מיר אנ'אפשניט:

— נישט פאר אונז, נאר פאר אייך איז דאס נויטיג, — האב איך איהם געענטפערט אויף זיין פראיעקט וועגען די גאלד-גרובענס.

ער האט אויף א רגע א ציטער געטון. דאן האט ער ערקלערט:

— איך האב גערעכענט, אז איהר וועט מיר ערלויבען צו האלטען די אינטערעסען פון דער מלוכה פאר אונזערע געמיינזאמע אינטערעסען.

(פארטזעצונג קומט).

[1] די גרויספירשטין יעליזאוועטא פיאדאראוונא האט זיך בע-מיהט איינצופיהרען אין מארפא-מארינער קלויסטער אין מאסקווע, וואו זי איז געווען דער הויפט, דעם אמט פון דיאקאניסעס אויפ'ן פראטעסטאנטישען שטייגער; זי האט אויך געוואלט גרינדען ביים קלויסטער א הקדש און היים פאר קראנקע, קאליקעס און קינדער, כדי צו „היילען די מיחוש'ען פון גוף און פון דער נשמה".

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס וועגען רכילות

בנוגע אַנטי פּוילישער אַגיטאַציע.

די באַקאַנטע וואַרשאַווער דאָקטאָרין פרוי העלער האָט מיט אַ צייט צוריק אַריינגעטראָגען אין פרידענס־געריכט פון 9־טען בעצירק פאָלגענדע אָנקלאַגע:

פון יאָהר 1919, ד. ה. פון דער מינוט, ווען איך בין אָנגעקומען אויפ'ן וואַרשאַווער אוניווערזיטעט, האָבען געוויסע פּערזאָנען אָנגעהויבען אויסטראַכטען אויף מיר פערשידענע מיאוסע פּלאָטקעס. אַזוי זאָל איך האָבען געפיהרט אין כאַרקאָוו, וואו איך בין געווען אַ סטודענטין פון מעדיצינישען אינסטיטוט, אַנ'אַנטי־פּוילישער אַגיטאַציע, וואָס זאָל זיך האָבען אויסגעדריקט אין אַ באָיקאָט אויף 7 פּוילישע סטודענטינס.

איך האָב זיך מיט אַ צייט צוריק גענעהנערט וועגען דעם פאַל צום אוניווערזיטעטס־געריכט, כדי צו בעטראַכטען דעם ענין. דאָס געריכט האָט מיך טאַקי בעפרייט פון יעדער שולד.

ווען איך בין געוואָרען אַ דאָקטאָרין, האָבען זיך די פּלאָטקעס, ווי אויף אַ סיגנאַל, ווייטער אָנגעהויבען געגען מיר; מ'האָט מיר פשוט דאָס לעבען פערסמט. איבערהויפּט האָט זיך אויסגעצייכענט געגען מיר די דאָקטאָרין פרוי ביטנער. זי האָט זיך נישט גערעכענט נישט מיט'ן אורטייל פון אוניווערזיטעטס־געריכט, וואָס אויך נישט דערמיט, וואָס געגען מיר איז פאַקטיש נישט געווען קיין שום בעווייזען, אַז איך זאָל האָבען אין כאַרקאָוו געפיהרט אַנ'אַנטי־פּויליש אַגיטאַציע.

צום סוף בעט ד"ר העלער, אַז דאָס געריכט זאָל בעשטראָפען דער דאָקטאָרין ביטנער פאַר די צרות, וואָס זי האָט איהר פערשאַפט.

דער אַדוואָקאַט מצד דער דאָקטאָרין ביטנער, איהר אייגענער מאַן אַדוואָקאַט ביטנער, האָט זיך אין געריכט פערענטפערט דערמיט, וואָס זיין קליענטין האָט בלויז געזאָגט דאָס, וואָס מ'האָט איהר דערצעהלט און דאָס, וואָס אַלע האָבען געהערט.

אַזוי זאָל איהר האָבען דערצעהלט די דאָקטאָרין קאָסטעצקא, אַז די דאָקטאָרין העלער איז געווען די איניציאַטאָרקע פון די אַנטי פּוילישע אַרויסטרעטונגען אין כאַרקאָווער מעדיצינישער אַקאַדעמיע. און פון'ם באָיקאָט געגען 7 פּוילישע סטודענטינס, און מ'האָט זיי נישט צוגעלאָזט אין משך פון אַ גאַנץ יאָהר צו דער אַרבייט. פרוי ביטנער האָט, אַלזאָ, ערפילט איהר בירגער־פליכט און וועגען דעם געמעלדען דעם דאָקטאָר באַראַנסקי דעם דאָקטאָר מיכאַלאָוויץ און אַלע דאָקטוירים אין דער קליניקע, וואו די פרוי העלער האָט געאַרבייט.

אַזוי איז דער פערשטאָרבענער פּראָפעסאָר כוואָנטקאָווסקי געווען געצוואונגען אַ דאַנק די ידיעות צו בעטען דער פרוי העלער, אַז זי זאָל אויפהערען אַרבייטען אין דער קליניק.

צום סוף בעט דער אַדוואָקאַט, אַז מ'זאָל דעם פּראָצעס אָבלעגען און אַרויסרופען עדות, וועלכע וועלען בעשטעטיגען זיינע טענות.

די טעג איז דער פּראָצעס בעטראַכט געוואָרען אין פרידענס־געריכט פון 9־טען בעצירק.

דאָרט איז דער בעווייז פון אמת אויסגעקומען אַביסעל נישט קלאָר.

פון די פּוילישע סטודענטקעס, וועלכע האָבען אין 1915 שטודירט אין כאַרקאָוו צוזאַמען מיט דער פרוי העלער, האָט בלויז איינע דער כלומרשטער קרבן פון באָיקאָט, די דאָקטאָרין ביערנאַצקא, ערקלערט, אַז די דאָקטאָרין העלער זעהט זי יעצט צום ערשטען מאָל אין לעבען און זי ווייסט גאָרנישט פון איהר אַנטייל אין באָיקאָט. וועגען באָיקאָט נופא דערצעהלט די דאָקטאָרין ביערנאַצקא פאָלגענדעס: אין יאָהר 1915 האָט זי איינער אַ יודישער סטודענטין אָנגעריפען „זשירובקאַ". אַזוי, ווי אין אוניווערזיטעט איז געווען אַ מעהרהייט יודען האָט מען איהר ערקלערט אַ באָיקאָט ביז זי וועט נישט די יודישע סטודענטין איבערבעטען.

אַזוי ווי די פּוילישע 7 סטודענטינס, האָבען זיך מיט מיר סאָלידאַריזירט, האָט זיך דער באָיקאָט אויך אויף זיי בעצויגען. דאָס האָט געדויערט ביז'ן יאָהר 1916, ווען זי האָט איבערגעבעטען די יודישע סטודענטין.

דער צווייטער עדות ד"ר קאַמינסקא האָט אויך די פרוי העלער נישט געקאָנט אין כאַרקאָוו. דאַגעגען ד"ר קאָסטוצקא אויך פון כאַרקאָוו, ערקלערט קאַטעגאָריש, אַז די ד"ר העלער, וועמען זי האָט אין כאַרקאָוו נישט געקענט, איז געווען די הויפּט־אָנפיהרערין פון באָיקאָט... ד"ר קאַסטעצקא איז זיך טועה אין די דאַטעס. אַזוי קומט לויט איהר אויס, אַז דער באָיקאָט איז פאָרגעקומען אין 16־טען יאָהר פאַר דער רעוואָלוציע.

ווי איז דאָס פאָרגעקומען, וואָס ד"ר קאַסטוצקא קאָן יאָ דער שולדיגער און די דאָקטאָרין ביערנעצקאַ קאָן איהר נישט איז נישט בעוואוסט.

דער פערטיידיגער מצד דער געליטענער אַדוואָקאַט אַקרענט האַלט אַ לענגערע געלונגענע רעדע. ער ווייזט אָן, אַז פון אַזאַ נישטיגע זאַך, ווי אַ באָיקאָט, וואָס מ'קען אָנרופען אַנטי־ביערנאַצקא אָדער אַנטי־קאָסטעצקא, ווערט געמאַכט אַנ'אַנטי־פּוילישער באָיקאָט.

צום סוף ווייזט ער אָן אויף דער קאָמישקייט פון די פּליאָטקעס, ווי אויך פון די פערזאָנען, וועלכע האָבען זיי פערשפּרייט. די זעלבע דאָקטאָרין קאָסטעצקא האָט איהרע ערקלערונגען אָנגעשריבען אין אַזאַ פּויליש, וואָס סיי לויט דער אָרטאָגראַפיע און סיי לויט ווערטשפּראַך קאָן מען עס בשום אופן נישט אָנרופען פּויליש.

צום סוף בעט ער צו בעשטראָפען די דאָקטאָרין ביטנער, וועלכע האָט פערשפּרייט פּליאָטקעס.

דער אַדוואָקאַט פון דער אָנגעקלאָגטער אַדוואָקאַט ביטנער שטעלט פאָר די מאַראַם העלער, אַלס גיפטיגע ערשיינונג, וואָס איז געפעהרליך פאַר פּוילען, און מוז אויסגעמיטען ווערען, ווען אין פּוילען, וועט אַריינדרינגען דער פיינד, צי וועט די מאַראַם העלער זיך דעמאָלט נישט דערמאָנען, ווער זי איז געווען איידער זי איז געוואָרען אַ פּוילישע בירגערין...

אַדוו. אַקרענט רייסט איבער: — לאָזט איבער די ראָגה פאַרן מאַרשאַל פּילסודסקי.

אַדוו. ביטנער: — אויב דער נאָמען איז שוין יאָ דערמאָנט געוואָרען, וועל איך צוגעבען, אַז היינט איז אין פּוילען אַריין אין דער מאָדע די „4־טע בריגאַדע".

נאָך אַ קורצער בעראַטונג טראָגט דאָס געריכט אַרויס אַ אורטייל לויט וועלכען די אָנגעקלאָגטע ווערט בעפרייט פון דער בעשולדיגונג אין רכילות, ווייל זי האָט געגלויבט, אַז די פאַקטען זענען אמת'ע, דערביי אַנערקענט אָבער דאָס געריכט, אַז די פאַקטען, וואָס ווערען דערצעהלט וועגען ד"ר העלער, זענען נישט קיין ריכטיגע.

Dr. H. Wołkowyski
זאַכאַדניאַ 57 (צעגעלניאַנע 19
טעלעפאָן 37-70
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און וועגעריש־ קראַנקהייטען, מאַגען־ שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
[illegible]

„אַררט"
אַרטיסטישער רעוויו און קאַמער־טעאַטער
אונטער דער לייטונג פון
מ. בראַדערזאָן.

ווייסער זאַל פון „מאַנטײפעל"
זאַכאַדניאַ 43.
היינט און טעגליך

היינט, דינסטאָג — 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.15 אַ זייגער אָוועגד
ווידערהאָלונג פון 5. פּראָגראַם א.ג.

„מלוה מלכה"

1. פּראָלאָג	5. מאַמעניו מיין	9. מיין 1. דעפּאָזיטען
2. מלוה מלכה	6. כינעזישער פּעכער	10. קאָנטאָניסטען
3. זייגערל	7. בלינדע	11. נאָך דער חופּה
4. שפּאַנישער סקעטש	8. קיישלען	12. גאָשציני דוואָרעווי

הנחה־בילעטען גילטיג מאָנטאָג, דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג.
פריי־קאַרטען — נור אויפ'ן ערשטען סעאַנס.

נחום סאָקאָלאָוו וועגען דער לאַגע פון ציוניזם.

אַ געשפּרעך פון י.ט.א. מיט נחום סאָקאָלאָוו אין סאָפיאַ.

סאָפיאַ. (י.ט.א.) דער פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור אין סאָפיאַ האָט געהאַט אַ געשפּרעך מיט'ן פּרעזידענט פון דער וועלטליכער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ה' נחום סאָקאָלאָוו פאַר זיין אָפּפאָהרען פון בולגאַריען. אין משך פון געשפּרעך האָט זיך ה' סאָקאָלאָוו אַרויסגעזאָגט וועגען די אַקטועלע ציוניסטישע פּראָבלעמען. פּרעזידענט סאָקאָלאָוו האָט ערקלערט, אַז דער קריזיס אין ארץ־ישראל האָט פערלוירען זיין שאַרפקייט. די צאָהל אַרבייטסלאָזע פאַלט פון טאָג צו טאָג. מען דאַרף האָפען, אַז די לאַגע וועט זיך בעדייטענד פערבעסערן מיט'ן אָנקומען פון פריהלינג.

מען דאַרף אָנערקענען, אַז די ארץ־ישראל־רעגירונג האָט איצט אויך אָנגעהויבען צו בעקעמפען דעם קריזיס, וואָס הערשט אין לאַנד. די רעגירונג האָט פאָראָרדענט אַ רייהע עפענטליכע אַרבייטען, כדי בעשעפטיגען די אַרבייטסלאָזע. די ציוניסטישע פאָנדען ווערען אַלץ מעהר פערווענדעט אין פּראָדוקטיווע אויפבוי־צוועקען. עס איז איבעריג צו בעמערקען, אַז כדי אָנצוהויבען ברייטע קאָלאָניזאַציאָנס־אַרבייט איז נויטווענדיג, אַז דער „קרן־היסוד", וואָס איז דער הויפּט־אינסטרומענט פון דער אויפבוי־אַרבייט, זאָל צושטעלען די געהעריגע געלד־מיטלען.

וואָס איז שייך די קלאַגען, אַז די ציוניסטישע עקזעקוטיווע בעציהט זיך נישט גלייך צו די ספרדים און די אשכנזים, זענען זיי פולשטענדיג נישט ריכטיג.

די ערצטליכע לאַבאָראַטאָריע
פון ד"ר מעד.
ST. HURWICZ
(אַנאַליזען פון אורין, בלוט, קאַל א. אַז. וו. אונטערזוכונגען פון געשווירען, ראַק, אויסשיילונגען א. אַז. וו.)
איז איבערגעטראָגען געוואָרען אויף
WSCHODNIA 76
(רוג נאַרוטאָוויטש־גאַס) טעל. 53-30.

Dr. PRYBULSKI
זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.
[illegible]

אין די ציין פון טיגער

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון מאָריס לעבלאַן

93)

און נאָך אַ געדאַנק האָט מיך נישט געלאָזט רוהען. דעם געדאַנק האָב איך אַרויסגעזאָגט דעם סערושאַנט מאַזע, עס האָט זיך מיר געוואָרפען אין די אויגען דאָס ריין־מאַטעמאַטישע ערשיינען פון די בריף. זיי זענען אָנגעקומען מעכאַניש, נישט קוקענדיג אויף אַלע שוועריגקייטען, לויט אַ בעשטימטען סדר, מיט דער אונזיניגער פּינקטליכקייט פון אַ פיזישען געזעץ.

און ווען די צוויי געדאַנקען האָבען זיך צוזאַמענגעטראָפען, האָב איך מיך דערמאָנט, אַז היפּאָליט פּאָוויל איז געווען אַנ'אינזשיניער.

מען האָט איהם אויסגעהערט מיט אַ וואַקסענדער אונרוהיגקייט און אַלץ מעהר האָט זיך פון דעם שאָטען אַרויסגעצייכענט די געשטאַלט פון דעם „וועלכער האָט געהאַסט" ווי עס האָט איהם גערופען דאָן לואי. אַ שוידער האָט אַרומגעכאַפּט די מענשען, וועלכע זענען אַפילו געוואוינט צו פערשידענע קרימינעלע אויסטערלישקייטען. דער אמת האָט זיך שוין געבלאָנקעט צווישען זיי, אָבער מען האָט נאָך געקעמפט מיט איהם, ווי מיט אַ געגנער, וועלכער, כאָטש מען זעהט איהם נאָך נישט, כאַפּט פאַר'ן האַלז און שטיקט.

דער פּאָליציי־פּרעפעקט האָט רעזיומירט זיינע איינדריקען מיט אַ פערשטיקטער שטים:

— אַלזאָ, ה' פּאָוויל האָט אָנגעשריבען די בריף, כדי אומצוברענגען זיין פרוי און דעם מענש, וועלכער האָט זי געליבט?

— יאָ.

— און אַזוי גרויס... ווייסענדיג, אַז עס דראָהט איהם דער טויט, האָט ער געוואָלט, אין פאַל ווען דאָס אומגליק זאָל איהם טרעפען, זאָל אויף זיי פאַלען דער פערדאַכט?

— יאָ.

— און כדי נקמה צו נעהמען אין זיי פאַר זייער ליבע און אויסצונוצען זיין שנאה, האָט ער זיי געוואָלט אַרומרינגלען מיט אַ גאַנצער נעץ בעווייזען, אַז זיי זענען שולדיג אין דעם מאָרד, די אַלע השערות פיהרען צו אונזיניגע אויספיהרונגען.

פון וועלכען ער האָט געדאַרפט פאַלען אַלס קרבן?

— יאָ.

— קען מען אַלזאָ אויספיהרען, אַז ה' פּאָוויל איז אין זיין פערשאָלטענער טאַט געווען עפּעס, ווי אַ מין מיטהעלפער פון זיין מערדער? געקעמפט מיט'ן טויט... מורא געהאַט פאַר איהם און גלייכצייטיג געוואָלט אויסנוצען פאַר זיין האַס. ס'איז אַזוי?

— מעהר ווייניגער אַזוי, ה' פּרעפעקט. איהר געהט מיט דעם זעלבען וועג, מיט וועלכען איך בין געגאַנגען און פּונקט אַזוי ווי איך — צווייפעלט איהר; איהר האָט מורא צוצוקומען צו דעם לעצטען אויספיהר, צו דעם לעצטען אמת, וועלכער גיט צו דער גאַנצער טראַגעדיע דעם שוידערליכען כאַראַקטער און ממש־אוממענשליכען פערנעהם,

פלוצים האָט דער פּרעפעקט אַ קלאַפּ געגעבען אין טיש און אויסגעשריגען:

— אונזין! בעהויפּטונגען, וועלכע האַלטען נישט אויס קיין קריטיק! ה' פּאָוויל, וועלכער וואַרט אויפ'ן טויט און טראַכט אין איין וועגס צו ווי אַזוי אומצוברענגען זיין פרוי מיט אַזאַ טייוולאָנישער אויסגערעכענטקייט! דאָס האָט דאָך קיין זין נישט! דער מענש איז געווען ביי מיר אַ פאַר שעה פאַר זיין טויט און איין זאַך, פאַר וועלכער ער האָט מורא געהאַט, איז געווען דער טויט! דער איינציגער געדאַנק זיינער איז געווען אויסצומיידען דעם טויט... אין אַזעלכע בעדינגונגען שטעלט מען נישט אָן קיין נעץ פון פערשידענע מעכאַניזמען... דאָס איז נאָר מעגליך, ווען מען איז זיכער אין טויט, ווען מען האָט אַנ'אָפּמאַך מיט'ן מערדער און מען שטעלט איהם גוטוויליג אונטער דעם קאָפּ... נאָר אין פאַל...

ער האָט איבערגעריסען, ווי פערוואונדערט פון זיינע אייגענע ווערטער.

דאָן לואי האָט נישט אַראָפּגעלאָזט קיין אויג פון פּרעפעקט און געוואַרט אויף זיינע ווייטערדיגע אויספיהרונגען.

ה' דעמאַליאָן האָט ענדליך אַרויסגערעדט:

— איהר וועט נישט לייקענען, אַז נעהמענדיג די זאַך לאָגיש...

— ה' פּאָוויל, ווי איהר האָט לאָגיש אויסגעפיהרט, האָט אַליין אַנטייל גענומען אין זיין מאָרד — האָט געזאָגט פערענאַ.

— גענוג ווערטער! — האָט אויסגעשריגען דער פּרעפעקט.

— עס ווייזט זיך נאָר אויס, אַז אונזיניגע, אָבער ווער ווייסט, צי די נישט פערשטענדליכע טאַט פון אינזשיניער פּאָוויל וואָלט זיך נישט געלאָזט ערקלערען מיט אַ גאַנץ נאַטירליכע זאַך? ס'איז קלאָר, אַז עס גליסט זיך נישט צו שטאַרבען, נאָר צוליב דעם פערגעניגען נקמה צו נעהמען אין עמיצען. אָבער ווער ווייסט, צי ה' פּאָוויל, וועלכער איז געווען אַזוי בלאַס און אויסגעמאָגערט, אַז איהר ה' פּרעפעקט, האָט געלעגט אַכט דערויף, ווער ווייסט, צי האָט ער נישט געליטען פון עפּעס אַנ'אונהיילבארער קרענק... און ווייסענדיג, אַז עס איז נישטאָ קיין רעטונג...

— גענוג, איך זאָג נאָכאַמאָל — האָט אויסגעשריגען דער פּרעפעקט — אַז די אַלע בעהויפּטונגען האָבען נישט קיין זין. מיר ווילען בעווייזען, בעווייזען ווילען מיר און מיר וואַרטען אומזיסט.

— אַלזאָ, אָט האָט איהר אַ בעווייז, ה' פּרעפעקט!

— וואָס? וואָס זאָגט איהר?

— ה' פּרעפעקט, ווען כ'האָב אַראָפּגענומען דעם טינק פון אונטער דעם עלעקטרישען לאָמפּ, האָב איך געפונען פון אויבען אויף דעם מעטאַלענעם שאַכטעל וואָס איז דאָרט געווען אָט דעם קאָנווערט פערזיגעלט. אַזוי ווי דער לאָמפּ האָט געהאָנגען נידריגער פון עדמונס צימער, האָט פּאָוויל לייכט געקענט, פון די טרעפּלעך אַריין אין עדמונס צימער, צושטעלענדיג אַ פּאָר ברעטלעך דערלאַנגען צו דעם אויבערשטען טייל פון מעכאַניזם, וועלכען ער האָט אַליין איינגעריכטעט און אַזוי האָט ער אין משך פון דער לעצטער נאַכט אַוועקגעלעגט דעם פערזיגעלטען קאָנווערט, אויף וועלכען ער האָט אָנגעשריבען די דאַטע פון'ם פערברעכען: „31 מערץ 11 אַ זייגער ביינאַכט". און אונטערגעשריבען „היפּאָליט פּאָוויל".

מיט ציטערדיגע הענד האָט דעמאַליאָן אויפגעריסען דעם קאָנווערט און וואַרפענדיג אַ בליק אויף די ערשטע פּאָר שורות האָט ער אַ ציטער געטאָן:

— א נידערטרעכטיגער, נידערטרעכטיגער... — האָט ער איבערגעחזר'ט — צי איז מעגליך עס זאָלען זיך געפונען אויף דער ערד אַזעלכע אויסטערלישען, עס איז שרעקליך. שרעקליך!

מיט אַ קול, וואָס האָט געציטערט פון אויפרעגונג, האָט ער אָנגעהויבען לייענען:

(פאָרטזעצונג קומט).

קינא „MIMOZA"
178 קילינסקי 178

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע!

היינט און פאלגענדע טעג
ס'ווערט דעמאנסטרירט די גרויסע עראטישע דראמע פון א פרוי, וועלכע האט באמת געליבט. אונטער'ן נאמען:

„די דאמע פון דער האלב=וועלט"

אין די הויפט-ראלן: דער גרויסער פילם-שטערן LYA de PUTTI — און דער וואונדער-שענער BEN LYON

אנהויב פון די פארשטעלונגען: אין געוועהנליכע טעג 5 א זייגער נאכמיטאג. שבת און זונטאג - 4 א זייגער נאכמ. פערשטארקטער ארקעסטער. 724

א געוועלב

מיט א שויפענסטער אויף מצות צו פערדינגען.
צו ערפאהרען פאמארסקא 24 ביי ווייצנער. 729

ס'איז געפונען געווארען
א בייטעלע

מיט א וועקסעל און פערשידענע דאקומענטען מיט עפעס מזומן-געלד. אפצונעהמען געגען סמנים און אנאנס-קאסטען אין אדמיניסטראציע.
721

FACHOWIEC

posiadający zastępstwa zagranicznych firm paszukuje finansistę do zyskownego interesu.

Oferty „Wspólnik". 718

אלע פרעגען עצות

סוחרים, האנדווערקער, לאקאטארן, חתנים און כלות אין ביורא „נארפאל" פעטריק. 82, טעל. 67-17

און ווייסט איהר פארוואס?

ווייל אין „נארפאל" קען מען אלץ ערפאהרען,
ווייל „נארפאל" גיט די בעסטע עצות,
ווייל „נארפאל" ערלעדיגט אמבעסטען אלערליי פראשעניעס און פריוואטע קארעספאנדענץ,
ווייל „נארפאל" פערמיטעלט אין אלעם, וואס מ'וויל
ווייל „נארפאל" גאראנטירט פאר ערפאלג.

דיסקרעציע געזיכערט! א פארעדע — אומזיסט.

Biuro „NORPOL", Piotrkowska 82, telefon 67-17.
717

מעבעל

אין גרויסען אויסוואהל — בעסטער קוואליטעט

אויף די בעסטע בעדינגונגען, נור ביי דער פירמע

A. BIMKE, WSCHODNIA 47 (Piotrkowska 24) telefon 36-75.

א גרויסער אויסוואהל פון געבעטע שטיהל, אויך פון אלערליי טאפעצירי-מעבעל פון אייגענער אויסארבייטונג.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך=דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16=33.

ד"ר ראקאווסקי	נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין	אויגען-קראנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוםטמאן	נעריווען קראנקהייטען	12—2
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפירני	פרויען און געבורטס-הילף	1-11½ 5—6
ד"ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהייט.	4-5 וג. 1—2
ד"ר ווינבערג	אינ. הערץ לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סטופעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראדזענסקי	צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעס	צאהן-ארצט	9—2

צאהן-באהאנדלונג, בעליילמבונגען, קארענען, מאסטען א. א. וו. בא דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען=אינסטיטוט

האנדלונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער.
אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכם.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיט אין דער שטאט.

ערצטליך-קאסמעטיש. קאבינעט

פרל. מ. מארקום נעהמט אן פון 5—7 אווענד

הגדה של פסח

מעוטרת ומשובצת בעדי עדיים פירושים טובים ויקרים מאת ארבעה עמודי עולם המפורסמים מאד בישראל ה"ה
א) זבח פסח השלם מאת השר וגדול ליהודים דון יצחק אברבנאל זצ"ל אשר לא בא בדפוס יותר 380 שנה
ב) שבלי הלקט השלם מאת רבנו צדקי' הרופא זצ"ל
ג) פירוש השלם מהגאון ר' אלי' מווילנא זצ"ל
ד) פירוש השלם מהגאון ר' יעקב מעמדין זצ"ל
הפירושים המה שלמים ולא מקוטעים באותיות מרובעות מהודרות נדפס בפורמט גדול על נייר (האלק-פרייעס) בדפוס נאה ומשבח. בהזמנות לפנות

א. מ. גרובשטיין, לודז ווסכאדניא 54 פראנט 1 שט.

וויכטיג פאר ה"ה פריזערס!!!

קעלנישע בלומען=וואסער	3.50 א קילא
וועזשעטאל	„ 1.50
ראזיר=זייף „פיקסין"	„ 7.60
בריליאנטין	„ 3.50

ווי אויך איז צו בעקומען פערשידענע פלאטין-און שטאהל=זאכען צו פאבריקס - פרייזען.

מיט אכטונג
י. דרוקער, זאוואדזקא 11.

ועתה אישים שמעו לי
ועל תסורו מאמרי פי
לדברי הקשיבה לאמרי הט אזניך

און אז די דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע ספראוועס, זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא

17 פעטריקאווער 17

דורכגאנג זאכאדניא 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאוו אלערליי ביטעס קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס צי-ווילנע און קארנע אפאזיציעס, אדוואקאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אוזשאנד-ראזיעמטשי, וועגען פעטער אין קאמיסאריאט-רזשאנדו און אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען אינטער-ציזיעס, אקטען דאראוויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען

מיט אכטונג י. מאנעלא,
רעכט-קאנסולענט.

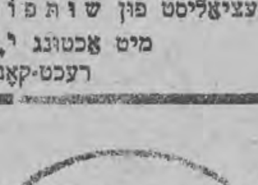

נאך די פעסטגעוועטע... / מאדערנע איבערצוג

פעלד-בעטען

Palma-Patent פאבריקס - מארקע

פאר וועלכע מיר געוואונען אויף 8 יאהר ... אויף לאגער און א גרויסען אויסוואהל:

ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, מיש-בעטען, שמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, קינדער-בעטעלעך אויף רעדלעך ווי אויך מעטאל-מעבעל.

מאטראצען

געבעטע, שאמפא-... און האנפערסקע
קאזעטקעס און טאפטשאנעס.

בעם.: בעטלעך פון וועגעלעך ... 14 זל.
... פאבריקס-פרייזען.

לאדז, פולנאצנא 24, טעלעפאן 31-85.

אכטונג „בית=לחם" ווסכאדניא 70

דער וועה-געשריי פון די ארימע בכבוד'ע פאמיליעס!

אזוי ווי די צייט איז קורץ און דער ליבער פרעהליכער יום-טוב פסח איז שוין אויף דער שוועל, און אין אונזער אינסטיטוציע איז שוין איינגעפלאסען הונדערטער ביטעס פון ארימע בכבוד'ע פאמיליעס וועגען שטיצע. דעריבער בעטען מיר די לאדזער יודישע בעפעלקערונג, אז זי זאל דאס נעהמען אין אכט און אונטערשטיטצען די זעהר וויכטיגע אינסטיטוציע מיט שפענדען לטובת „בית=לחם". 726

בעמ.: יעדער אינקאסענט מוז בעזיצען א בעפולמעכטיגונג פון „בית=לחם".

הייל-פעדא- גאגישע קורסען

פאר שוואכבעפעהיגטע, שטער-... קינדער. שפראך-שטערונגען (שטאמלען, ...)

Dr. med.
A. Szmirgeld

נערווען-ארצט
עלעקטריזאציעס, ליכטהייל-...
Cegielniana 6, tel. 51-89
נעמט אן פון 5—7 אווענד

Dr. ADAM
GROSGLIK

Al. Kościuszki 27, tel. 51-78.

הויט און ווענערישע קראנקהייטען און ליכט-הייל אינסטיטוט. ... פון 4—7 אין אווענד.

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט-און ווענערישע קראנקהייטען.
2 נאווראט 2
נעמט אן בין 10 פריה, 1—2 און פון 4 - 8 אוו. פאר פרויען ספעציעל פון 4 5 נאכמיטאג. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
WOLF EYCHNER

פרויען - קראנקהייטען און אקושעריע
זגיערזשער 11 טעל. 34-72
... פון 12—2 ... פון 6—8 ...

Dr. med.
NIEWIAŻSKI

Sienkiewicza 34
tel. 59-40.
ספעציאליסט פאר סיפילים. נערווען און הויט-קראנקה בעהאנדל. פונמענער-שוועכע נעמט אן פון 5—9 אווענד

Dr. med.
STUPEL

Szkolna 12
ספעציאליסט פאר הויט, האר און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, רענטגען-באהאנדלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע. נעמט אן פון 12—3 נאכמ. און פון 6—8 אין אווענד.
לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
I. Pikielny

ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאזען און הארן-קראנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

טלתים-פאבריק

אויסארבייטונג פון האלבענע, ... האלבענע, זיידענע טלתים פון טערקישע, ווי אויך טלתים-קטנים, הגרים און רעמעל פאר אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל
ביי א. ח. ציטרינאווסקי קאמיענגא 1.
398
... טלתים צו ...

מעבעל | קויפט נישט פיין | מעבעל

מעבעל

בעפאר איהר איבערציגט אייך נישט אין מיין

44 מעבעל-געשעפט 44
גדאנסקא (דלוגא)
טעלעפאן 56=62

CH. ŁAZNIK

... מעבעל שעהן ... און ביליג.
בעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, ...

א פראנטאווע געוועלב

אויף מצות איז פון זאפארט אפצוגעבען
25 גדאנסקא 25
716

אכטונג.

ווילט איהר זיך גוט, ביליג און שעהן קליידען? טא געהט צו דעם בעוואוסטען הערען=שניידער

Ch. M. Sznajder
35 Pomorska 35

איינגאנג דורכ'ן פריזיער.
בעמ.: כ'לערן אויס צושניידען און פסרקויף מא עלען לויט דער לעצטער מאדע.
722

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37=63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר וואלינסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראנקהייטען	9½-12 4-5
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקה.	11—1
ד"ר ליביטש	הויט-און געשלעכט-קר.	12—1
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גמיסטיגע קר.	12½—2
ד"ר גאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	12—1
ד"ר עליאסבערג	כירורגישע-קראנקה.	1—3
ד"ר בערגמאן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. ווי טאפען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויך פערלאנג—וויזיטען אין שטאט.—אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.

אימפונגען געגען שקארלאטין.
ווי אויך א דענטיסטישער קאבינעט.

ד"ר זילבערשטיין	צאהן-ארצט	10—2 נמ.
ד"ר לאזשינסקי סטאראפאלסקא	צאהן-ארצט	3—7

קינסטליכע ציהן, קארענען, מאסטען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך מעטיג זונטאג.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i ... Silberberg.
Drukarnia i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman